

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

İNSAN HAKLARINI İNCELEME

KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

5'inci Toplantı

2 Temmuz 2020 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun, Komisyona yapılan bireysel başvurulara ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun, Göç ve Uyum Alt Komisyonunun Türkiye-Yunanistan Sınır Bölgesindeki Sığınmacı Geçişlerinin Yerinde İncelenmesine İlişkin Raporu'na ilişkin açıklaması

3.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun, Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun Türkiye-Yunanistan Sınır Bölgesindeki Sığınmacı Geçişlerinin Yerinde İncelenmesine İlişkin Rapor üzerindeki konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

III.- KONU

A) ALT KOMİSYON RAPORLARI

1.- Göç ve Uyum Alt Komisyonunun hazırladığı Türkiye-Yunanistan Sınır Bölgesindeki Sığınmacı Geçişlerinin Yerinde İncelenmesine İlişkin Rapor

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun

konusması üzerine yaptığı açıklamasındaki bazı sözlerini düzeltmesini istediğine ilişkin açıklaması

2.- Antalya Milletvekili Atay Uslu'nun, Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun Türkiye-Yunanistan Sınır Bölgesindeki Sığınmacı Geçişlerinin Yerinde İncelenmesine İlişkin Rapor üzerindeki konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

**İNSAN HAKLARINI İNCELEME
KOMİSYONU**

**5'inci Toplantı
2 Temmuz 2020 Perşembe**

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu saat 10.40'ta açıldı.

Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu,
Komisyona yapılan bireysel başvurulara,

Göç ve Uyum Alt Komisyonunun Türkiye-Yunanistan Sınır Bölgesindeki Sığınmacı Geçişlerinin Yerinde İncelenmesine İlişkin Raporu'na,

Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun Türkiye-Yunanistan Sınır Bölgesindeki Sığınmacı Geçişlerinin Yerinde İncelenmesine İlişkin Rapor üzerindeki konuşmasında geçen bazı ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu, Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun konuşması üzerine yaptığı açıklamasındaki bazı sözlerini düzeltmesini istediğine,

Antalya Milletvekili Atay Uslu, Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun Türkiye-Yunanistan Sınır Bölgesindeki Sığınmacı Geçişlerinin Yerinde İncelenmesine İlişkin Rapor üzerindeki konuşmasında geçen bazı ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

Göç ve Uyum Alt Komisyonunun hazırlamış olduğu Türkiye-Yunanistan Sınır Bölgesindeki Sığınmacı Geçişlerinin Yerinde İncelenmesine İlişkin Rapor, görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 12.39'da toplantıya son verildi.

2 Temmuz 2020 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.40

BAŞKAN: Hakan ÇAVUŞOĞLU (Bursa)

BAŞKAN VEKİLİ: Hüseyin YAYMAN (Hatay)

BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa Sezgin TANRIKULU (İstanbul)

SÖZCÜ: Osman Nuri GÜLAÇAR (Van)

KÂTİP : Gülüstan KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş)

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Komisyonumuzun sayın üyeleri, Sayın Göç İdaresi Genel Müdürlüğü temsilcileri, değerli basın mensupları; öncelikle sizleri saygı ve muhabbetle selamlıyorum.
(*)

Toplantımıza hepiniz hoş geldiniz.

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun 27’nci Yasama Dönemi Üçüncü Yasama Yılı 5’inci toplantısını açıyorum. Yeterli çoğunluğumuz vardır.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu’nun, Komisyona yapılan bireysel başvurulara ilişkin açıklaması

Öncelikle Komisyonumuza yapılan bireysel başvurularla ilgili olarak her zaman olduğu gibi heyetinizi bilgilendirmek istiyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Başkanım, özür diliyorum.

Bu yandaki ne? Ben İngilizce bilmediğim için.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Komisyona 27’nci Yasama Döneminde 1 Temmuz 2020 itibarıyla ulaşan toplam başvuru sayısı 5.598’dir. Bu başvurulardan 5.532 adedi hakkında gerekli işlem yapılmıştır. Komisyonumuzca işleme alınan başvuruların konularına göre dağılımı şu şekildedir: Cezaevlerine ilişkin başvurular 4.461, yargıya ilişkin sorunlar ve şikâyetler 1.050, çeşitli sorunlar 780, Komisyonun girişimde bulunması talepleri 202, kolluk uygulamalarından şikâyetler 138, yasal düzenleme talepleri 235, memuriyete ilişkin sorunlar 103, işçi sorunları 75, engelli sorunları 32, askerlikle ilgili sorunlar 13 olmak üzere toplam 7.089.

2.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu’nun, Göç ve Uyum Alt Komisyonunun Türkiye-Yunanistan Sınır Bölgesindeki Sığınmacı Geçişlerinin Yerinde İncelenmesine İlişkin Raporu’na ilişkin açıklaması

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Değerli üyelerimiz, şimdi gündemimizin 2’nci maddesi olan Türkiye-Yunanistan sınır bölgesindeki sığınmacı geçişlerinin yerinde incelemesine ilişkin raporun görüşülmesine geçiyoruz.

Alt Komisyonumuzun gerçekleştirdiği bu ziyarete ben de eşlik ettim. Malumlarınız olduğu üzere, Türkiye 1951 tarihli Birleşmiş Milletler Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Cenevre Sözleşmesi’nden çok yıllar öncesinde Osmanlı Devleti döneminden başlayarak sığınmacılara kapılarını açarak ev sahipliği yapmış ve onlara hoşgörüyle yaklaşmıştır. Türkiye, doğusu ve güneyinde istikrarsızlık ve çatışmaların yaşandığı birtakım Orta Doğu ve Asya ülkeler ile batısında refah düzeyi ve hayat standartları yüksek

(*) Coronavirus salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalarına katılmaktadır

Batı ülkeleri arasında bir köprü görevi gören coğrafi konumundan ötürü tarih boyunca çeşitli ülkelere gelen sığınmacıların hem geçiş güzergâhı hem de hedef ülkesi olmuştur. Ülkemiz geçmişte uluslararası göç hareketlerinde daha çok transit ülke konumundayken son yıllarda artan ekonomik ve siyasi gücü ile, istikrarlı yapısı sayesinde hedef ülke hâline gelmiştir. Özellikle 2011 yılında Suriye’de başlayan iç savaş sonrasında yerlerinden edilmiş milyonlarca sığınmacıya kayıtsız kalmayarak şartsız şekilde kapılarını açmış ve baştan itibaren açık kapı, geri göndermeme ve temel hayati ihtiyaçların karşılanması ilkelerine dayanan bir göç politikası izlemiştir. Suriye’deki iç savaşın bitmeyerek aksine şiddetini artırmasına bağlı olarak ülkemize sığınmak zorunda kalan Suriyeli sayısı da her geçen yıl artmıştır. Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün Haziran 2020 tarihli verilerine göre ülkemizde şu an yaklaşık 3,6 milyon Suriyeli bulunmaktadır. Suriyelilerin yanı sıra Irak, Afganistan, İran ve Somali gibi ülkelere de yaklaşık 300 bin sığınmacıyı barındıran ülkemiz dünyada en çok sığınmacıya ev sahipliği yapan ülke konumundadır. 2011 yılından bu yana misafir edilen Suriyeli sığınmacıların ülkemize olan maliyeti temel ihtiyaçların karşılanması, eğitim, sağlık ve sosyal destek başta olmak üzere diğer birçok alandaki hizmetlerle birlikte 40 milyar doları aşmıştır. Türkiye bir yandan Suriye’de istikrarın sağlanamamış olması ve rejim güçlerinin ayırım gözetmeksizin saldırılarını devam ettirmesi nedeniyle oluşan yeni göç baskılarına maruz kalırken diğer yandan da bölgedeki iç karışıklıklardan faydalanarak ülkemize tehdit oluşturan PKK, YPG-PYD ve DEAŞ’a karşı etkin mücadelesini de sürdürmektedir.

Bunun yanı sıra, Avrupa Birliğinin sığınmacı konusuna insancıl bir eksenden bakmayarak oluşan yükü paylaşmaması ve ülkemizin 2011 yılından bu yana ev sahipliği yaptığı sığınmacı sayısının 3,6 milyona dayanarak ülkemizin kaldırabileceği sığınmacı kapasitesinin çoktan aşılmış olması şeklindeki mücbir sebeplere dayanarak 28 Şubat 2020 tarihinde ülkeden ayrılma isteyen sığınmacılara müdahale edilmeyeceği şeklinde bir karar almak durumunda kalmıştır. Aslında bu karar sığınmacılara uluslararası hukuk tarafından temin edilen terk etme hakkının engellenmemesine ilişkin bir karardır. Türkiye’nin bu kararının ardından binlerce sığınmacı Türkiye-Yunanistan sınır hattında toplanmaya başlamış ancak Yunanistan uluslararası hukuk kurallarını hiçe sayarak bölgede bulunan sığınmacılara güvenli geçiş hakkı tanımamış, çocuk, kadın veya yaşlı ayırımı gözetmeksizin gaz ve sis bombalarının atılması, kimyasal tazyikli su sıkılması, sığınmacıların dövülüp soyularak yollanması, plastik ve hatta gerçek mermilerin kullanılmasına kadar varan bir geri itme politikası sergilemiştir.

Bu gelişmelere bağlı olarak İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Göç ve Uyum Alt Komisyonu 3686 sayılı İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Kanunu’nun “Komisyonun Görevleri” başlıklı 4’üncü maddesinin (f) bendi gereğince 3-4 Mart 2020 tarihlerinde Türkiye-Yunanistan sınır kapıları ile sınır hattında yaşanan durumu ve insan hakları ihlallerini yerinde tespit etmek amacıyla Edirne iline bir inceleme ziyareti gerçekleştirmiştir. Bugün ele alacağımız rapor işte bu inceleme gezisi sonucunda kaleme alınan rapordur.

Şimdi rapora ilişkin takdim ve konuşmasını yapmak üzere sözü Göç ve Uyum Alt Komisyonu Başkanımız Antalya Milletvekilimiz Sayın Atay Uslu’ya veriyorum.

Sayın Uslu, buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan, Komisyona gelen katılımcıları tanıyalım mı?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Hemen tanıtayım.

(Başkan tarafından katılımcı tanıtıldı)

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan, özür dilerim ama bu kurumların Genel Müdürleri ve Başkanları yok mu?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Genel Müdür ekibi gelen zaten.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Genel Müdür yok mu?

ATAY USLU (Antalya) – Genel Müdür daha evvelsi gün atanmıştı oraya. Dolayısıyla Genel Müdür Vekili herhâlde başlamamış.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Yok yani sonuçta burası Parlamento...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Doğru söylüyorsunuz, katılıyorum.

ATAY USLU (Antalya) – Ben de sordum Başkanım, Genel Müdür Bey iki gün önce valiler kararnamesiyle vali olmuş ayrılmış, gelen arkadaş Genel Müdür Vekili ama yani Genel Müdürü temsilen gelmiş.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI RAMAZAN SEÇİLMİŞ – Genel Müdüřümüz çok kısa bir süre önce atandı. Ben de zaten yine...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sizin şahsınızla ilgili değil ki burası Parlamento. Sonuçta yani burada...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sezgin Bey’in hassasiyetlerine katılıyorum. Kurum temsilcilerimizin burada en üst makam temsilcisi olarak bulunması her zaman için önemlidir. Burası yasama organı, devlet erklerinden 3 tanesinden birisi hatta en önemlisi milletin direkt temsil edildiğı bir organ olarak. Bu doğru bir değerlendirmedir, katılıyorum.

Sayın Uslu, buyurun.

III.- KONU

A) ALT KOMİSYON RAPORLARI

1.- Göç ve Uyum Alt Komisyonunun hazırladığı Türkiye-Yunanistan Sınır Bölgesindeki Sığınmacı Geçişlerinin Yerinde İncelenmesine İlişkin Rapor (**)(***)

ATAY USLU (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de sizleri ve Komisyon üyelerini saygıyla selamlıyorum.

Göç ve Uyum Alt Komisyonu olarak hem geçen dönem hem de bu dönem çalışmalarımıza devam ediyoruz. Tabii, göç konusu dünyanın önemli konularından bir tanesi.

Geçen hafta, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği bir rapor yayınladı. “Dünyada 300 milyona yakın göçmen var, bunun 79 milyonu yerinden edilmiş insanlardır.” dedi. Yani şu anda dünyada yaklaşık olarak 79 milyon sığınmacı bulunuyor. Dolayısıyla göç konusu hem ülkemizin hem de dünyanın önemli bir sosyal olgusudur. Göçe bir sorun olarak bakmamak lazım, bir sosyal olay olarak bakmak lazım. Ancak bugünlerde yalnızca kriminal ve güvenlik lenslerle bakılıyor dünyada. Öyle bakıldığı için göç bir sorun gibi gözüküyor. Oysa göç, doğru değerlendirilmesi, doğru yönetilmesi gereken bir süreçtir, doğru yönetilirse aslında bir kriz olduğu kadar bir fırsattır. Dünyadaki birçok ülkenin göçmenlerle zenginleştiğini, göçmenlerle kurulduğunu unutmamak gerektiğini düşünüyorum.

Sayın Başkanımız da bilgi verdiler; tabii, biz neden Edirne’ye gitme gereğı hissettik önce ondan bahsetmek istiyorum. İdlib bölgesinde ciddi bir iç çatışma ortamı doğdu. Rejim güçleri sivillerin üzerine bombalar atmaya başladı o dönemde ve atılan bombalarla İdlib bölgesinde 1 milyondan fazla insan yer değiştirmek zorunda kaldı o dönemde ve 2,5 milyon Suriyeli de -yine İdlib bölgesinde ve

(**) Türkiye-Yunanistan Sınır Bölgesindeki Sığınmacı Geçişlerinin Yerinde İncelenmesine İlişkin Rapor tutanağına eklidir.

(***) Göç ve Uyum Alt Komisyonunun 24/6/2020 tarihli Tutanakları, tutanağına eklidir.

çevresinde yaşayan 2,5 milyon Suriyeli de- bombaların etkisi nedeniyle göç baskısıyla karşı karşıyaydı yani 3,5 milyon insan etkilenmişti. Tabii, biz bu pandemi sürecinden hemen önce Edirne’ye gitmiştik ve o dönemi tekrar hatırlatmak istiyorum. Ardından, pandeminin yeni başladığı dönemde “Bir alt komisyon toplantısı yapalım.” dedik ama arkadaşlarla da konuşmuştuk, onu iptal ettik. Bu alt komisyon toplantımızı artık yeni normal dönemde yaptığımız için belki bu rapor bugün gündeme geliyor.

Evet, dediğim gibi 3,5 milyon gibi bir baskı, göç baskısı oluştu. Türkiye üzerindeki bu baskının neticesinde de Türkiye geçişlere müdahale etmeme kararı aldı. Bu karara bağlı olarak da sığınmacılar, Yunanistan’a geçmek üzere Pazarkule Hudut Kapısı’na veya Meriç Nehri sınırlarına doğru hareketlendiler. Bu hareketlenme sonunda sığınmacılara karşı ciddi bir şekilde -içinde çocukların, kadınların, yaşlıların bulunduğu sığınmacılara karşı- gaz ve sis bombalarının, plastik ve gerçek mermilerin kullanıldığı, kimyasal tazyikli suların kullanıldığıyla ilgili kamuoyunda ciddi şekilde haberler çıktı, bilgiler oluştu. Bunun üzerine hem Başkanımızın hem üyelerimizin talebiyle biz de 28 Şubat tarihindeki bu hareketlilik sonrasında hemen 3-4 Mart tarihlerinde Edirne iline hareket ettik Komisyon üyelerimizle beraber. Komisyon üyelerimizle beraber Pazarkule ve İpsala Sınır Kapılarında incelemelerde bulunduk. Yine, Meriç Nehri boyunca da incelemelerimiz devam etti. Öncelikle, tabii, Edirne’ye vardığımızda valilikten bir bilgi aldık. Valilik içerisinde Sağlık, Emniyet, Göç, Afet, Jandarma birimlerinin olduğu geniş bir katılım oldu. Orada Sayın Vali başta olmak üzere bize bilgiler sundular. Orada edindiğimiz bilgiler şunlardı: Sığınmacılar yalnızca sırtlarındaki çantalarla -tek varlıkları çantalarıydı- Avrupa’ya doğru geçmek istiyorlar ama tabii geçerken ciddi bir şekilde beslenme, sağlık ve diğer insani ihtiyaçlar ortaya çıktı. Bu ihtiyaçları karşılamak üzere kurumların harekete geçtiğini anlattı Sayın Vali, dedi ki: “Temel beslenme ihtiyaçlarını karşılıyoruz, tuvalet ve temiz su ihtiyaçlarını karşılıyoruz.” O dönem tabii havalar çok soğuktu, sıfırın altına düşüyordu, battaniye ve kıyafet dağıtıldığını, yakın bölgelerde kahvehanelerin ve camilerin gece boyunca açık ve sıcak tutulduğunu ifade etti ki çünkü sığınmacılar gece donma tehlikesiyle karşı karşıyaydı. Yine temizlik konusu, ortaya ciddi bir şekilde çöpler çıkıyordu. Onunla ilgili de Toplum Yararına Çalışma Programı çerçevesinde 400 kişinin istihdam edildiğini ve çalışmalar yapıldığını ifade etti. Tabii, çalışmaların içerisinde Kızılay, Göç İdaresi, AFAD, STK’ler, belediyeler, Edirne Belediyesi dâhil olmak üzere, alttaki ilçe belediyeleri dâhil olmak üzere herkesin insani ihtiyaçları giderme konusunda gayret gösterdiği ifade edildi. Biz de bunları yerinde müşahade ettik.

Sağlık hizmetleri önemliydi; hem bölgeye gelenlere sağlık hizmetinin verilmesi gerekiyordu hem de geri itilenlere, dövülen, yaralananlara sağlık hizmeti verilmesi gerekiyordu. Sağlık birimlerinin de teyakkuzda olduğunu gördük.

Biz alt komisyon toplantısı sonrasında bu bilgileri verdik ama birkaç basın organında, sanki orada yalnızca bir ambulansın ve bir hemşirenin olduğu gibi bilgiler çıktı geçen hafta, bunun da yanlış olduğunu ifade etmek istiyoruz. Biz zaten oradayken bile onlarca ambulans gördük; Sağlık Bakanlığından da aldığımız bilgilere göre farklı noktalarda 20’den fazla ambulansın görevlendirildiğini, 4 UMKE ekibinin, 2 sahra çadırının oluşturulduğunu, tüm sağlık personelinin izinlerinin de kaldırıldığını orada öğrendik ve bilgilendirildik. Dolayısıyla Edirne’de bu olay devam ederken sağlık konusunda Türkiye ciddi hizmet veriyordu, bunu yerinde müşahade ettik.

Yine, tabii bu olayla ilgili İçişleri Bakanımız Sayın Süleyman Soylu’nun açıklamalarından ve Edirne Valimizin açıklamalarından öğrendik ki toplamda 150 bin civarında bir geçiş gerçekleşti ve bu geçişler sırasında da Yunanistan tarafından 5 binden fazla sığınmacı geri itildi.

Geçişler sınır kapılarından olmadığı için, Yunanistan sınır kapılarını kapattığı için daha çok sınır boyunca telleri aşmak suretiyle oldu veya Meriç Nehri'nden geçişlerin olduğunu gördük. O bölgede Meriç Nehri'nin -slaytta da gördüğümüz gibi- insanların boyunu aşmadığını hatta bel hizasına bile gelmediğini, o dönemde çok sığ olduğunu, dolayısıyla sığ olmasından kaynaklı çok rahat geçilebildiğini biz de yerinde gördük, geçişler bu şekilde oluyordu. Tabii, geçişlere karşılık Yunanistan'ın ciddi bir müdahalesi vardı; hem tampon bölgede hem de diğer noktalarda âdeta bir bariyer oluşturuyordu. Biz Pazarkule Hudut Kapısı'nda incelemeler yaparken tampon bölgede gaz bombalarının atıldığını, kimyasal suyun sıkıldığını, gayriinsani sert müdahaleler olduğunu da yerinde gördük. Ayrıca Pazarkule Hudut Kapısı'nda inceleme yaparken 5 bin sığınmacının orada beklemekte olduğunu müşahade ettik. Bu olay süresince Yunanlıların gerçek mermilerle yaptığı müdahaleler sonucunda 3 sığınmacı hayatını kaybetmişti. Bunlardan Fas uyruklu göçmen Adil Gazal 28 Şubat tarihinde Meriç sınırı civarında atılan gaz kapsülü nedeniyle hayatını kaybetmiş; 2 Mart tarihinde Suriye uyruklu Muhammed el Arab ve 4 Mart tarihinde Pazarkule Hudut Kapısı'nda Pakistan uyruklu Muhammed Guzar adlı sığınmacılar mermiye bağlı olarak hayatlarını kaybetmişler. Bu 4 Mart tarihinde Pakistan uyruklu sığınmacı hayatını kaybettiği zaman biz de oradaydık, neredeyse olayı müşahade ettik. Orada anlatıldı, dediler ki: "Gerçek mermiler sıkıldı, bir sığınmacı hayatını kaybetti." İşte, acil bir şekilde hastaneye kaldırılıyordu. Bu süreçte 3 göçmen hayatını kaybetti, binlercesi ise yaralandı.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Burada slaytlara dikkatinizi çekmek istiyorum arkadaşlar, göz ardı etmeyelim görmeyen arkadaşlarımız varsa. Bu bizim önümüzde gerçekleşen bir olaydı malum. Gerçek mermiyle, tam bizim bulunduğumuz esnada yaşandı.

ATAY USLU (Antalya) – Evet, Muhammed Guzar'ın fotoğrafı bu, gerçek mermiyle hayatını kaybetmişti.

Geçişler –biz gözlemledik tabii ki- yalnızca hudut kapılarından değil –biraz önce de ifade ettim- nehir boyunca devam ediyordu. Yunanistan sınır güçleri, çocuk, kadın, yaşlı ayrımı gözetmeksizin, Yunanistan sınırını geçmeye çalışan göçmenlere, insanlık onuruyla bağdaşmayan, yaşam hakkı dâhil olmak üzere birçok insan hakkı ihlali içeren sert ve orantısız uygulamalar gerçekleştirmiştir. Biraz önce Başkanımız da ifade etti; eşyaların alınması, ağır şekilde dövme, elbiselerini soyma, yaralayarak geri itme Yunan polisinin rutinleştiği davranış biçimi hâline gelmiştir. Bunlar ne insanidir ne de hukukidir.

Bir fotoğraf da var arkadaşlar, onu da gösterelim. Bakın, mesela işkence edilmiş, işkenceye maruz kalmış bir sığınmacının fotoğrafı bu da. Biz orada yalnızca sığınma hakkını değil, yaşam hakkını da ihlal eden müdahalelere şahit olduk. Tabii, o bölgede kullanılan bir şeye daha şahit olduk; gaz bombalarının 1978 tarihinde son kullanımının dolmuş olduğunu gözlemledik -Mahmut Bey özellikle tek tek baktı- son kullanım tarihi 1978 olan Amerikan menşeli gaz fişeklerinin kapsüllerini o bölgede biz de kendi gözlerimizle müşahade ettik.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Kullanma ortamı olmamış demek ki kırk senede.

ATAY USLU (Antalya) – Yani, o da olabilir tabii ki. Yalnızca o değil, belki de zehirleme amacı da güdüyor olabilirler tarihi geçtiği için.

Biz, İpsala Sınır Kapısı'na da geçtik; İpsala Sınır Kapısı'nda, hayatını kaybeden Suriyeli Muhammed el Arab'ın yakınlarıyla, arkadaşlarıyla bir görüşme gerçekleştirdik. O görüşmedeki mülakattan birkaç cümle okumak istiyorum, arkadaşları şöyle anlattı: "Yaklaşık 500 kişilik grupla Meriç Nehri'ni gece geçtik, hava aydınlanınca..."

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Müdahale etmem lazım.

Ben Batı Trakya doğumlu, Yunanistan doğumlu bir kişiyim. Yunanistan'daki insan hakları ihlallerini bir gün size burada söyleyebilirim, hem de Avrupa Birliği üyesi olan ülke olarak söyleyebilirim. O açıdan bir ironi yaptınız Sezgin Bey ama ben, duvarlarımda (x) yani "Türkler Trakya'dan dışarı." ben, duvarlarımda (xx) "En iyi Türk, ölü Türk'tür." ifadeleriyle sabah gözümü açtığım, uyandığım günleri biliyorum. Yunanistan'ın burada bize karşı hiçbir ahlaki üstünlüğü olamaz bu konuda ve Avrupa Birliği üyesi olan Yunanistan, ırkçı bir yasayla, 60 bin Batı Trakya Türkünü vatandaşlıktan ıskat etmiştir hem de askerlik hizmetini yaptığı sırada.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan, başta Sadık Ahmet olmak üzere, o dönem ve her zaman orada zulüm gören bütün insanların, bütün yurttaşlarımızın, bütün Türk uyruklu dostlarımızın, Müslümanların insan hakları ihlallerine her zaman karşı çıktık, onlarla dayanışma içerisinde olduk. Bizim kendi tarihimizde bunlar var yani kısa bir Google araştırmasında bile bu ortaya çıkar. Dolayısıyla Yunanistan veya işte bu devletler kendi yurttaşları bakımından, insan hakları ihlalleri bakımından masum değil; aynı görüşteyim aynı zamanda.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Teşekkür ederim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) - Özellikle Müslümanlara, Türklere ve diğer kesimlere karşı ırkçılığın, nefret söyleminin olduğu ülkelerden bir tanesi Yunanistan aynı zamanda. Özellikle de Türk-Yunan ilişkileriyle bunu bir vesileyle besliyor, bunun altını çizeyim ama şunu söyleyeyim: Sonuçta, 1978 tarihli gaz fişekleri duruyorsa orada o da başka bir şey yani.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Fazla stok yapmışlar demek ki.

Peki, çok teşekkür ediyorum.

Yunanistan'ın sığınmacılara olan davranışı da ne denli gayrimedeni olduğunu bir kez daha ortaya koyuyor zaten.

Teşekkürler.

ATAY USLU (Antalya) – Tabii, bu eski tarihli olması... Bence kendi içteki olaylarında yeni tarihli kullananlar, eski tarihli bekletiyorlar ki sığınmacıları insan olarak görmüyorlar, onlara karşı kullanıyorlar, ben öyle yorumlamıştım olayı.

Tabii, şu Muhammed el Arab, Suriye uyruklu sığınmacı hayatını kaybetmişti. Onun arkadaşlarının ifadelerini okuyorduk. Tekrar etmek istiyorum: "Yaklaşık 500 kişilik bir grupla Meriç Nehri'ni gece geçtik, hava aydınlanınca içeri doğru ilerledik, tel örgüler arkasında bulunan Yunan askerleriyle karşılaştık, yavaş yavaş askerlere doğru yaklaştık, askerlerin uyarıda bulunmadan gerçek mermilerle ateş açtığını gördük. Grupta çocuklar, bebekler ve kadınlar bulunuyordu. Bu yüzden bize gerçek mermilerle ateş edilebileceği ihtimali vermiyorduk başlangıçta. Arkadaşımız Muhammed'in sırtına mermiler isabet etti, vücudundan kanlar fışkırdı ve olay yerinde hayatını kaybetti. Onun cesedini alarak, Türk askerlerinin de yardımlarıyla nehirden geçerek Türkiye'ye geri döndük." diye ifade ediyor. Burada da bir fotoğraf görüyorsunuz arkadaşlar.

Yine başka bir görüşmede, Yunan polislerinin üzerlerindeki paralar ile değerli eşyaları aldığını, kıyafetlerini çıkardıktan sonra kendilerini dövdüğünü, zorla bota bindirilip Türkiye'ye itildiklerini ifade etmiştir Muhammed el Hadar ve ailesi bunu net bir şekilde anlatmıştır. Buna benzer tabii ki ifadeler, farklı beyanlar raporumuzda bulunmaktadır. Raporumuzun son bölümünde de güvenlik güçlerinden aldığımız darp, olay yeri tespiti ve diğer şikâyetlerle ilgili tutanaklar da bulunmaktadır.

Yunanistan'ın ortaya koyduğu tutum, tavır sığınma hakkının ihlalinin üzerine çıkmış, yaşam hakkını ihlal eder duruma gelmiştir, bu çok önemli arkadaşlar. Sığınmacıların soğuktan ya da denizlerdeki dalgalardan ölümünü dünya çoğu kez görmüştü ama ilk kez bir devletin sistematik olarak sığınmacıları öldürdüğünü ve yaşam hakkını ihlal ettiğini biz de müşahade ettik, dünya da sessizce izledi.

Yunanistan'ın sınırda bekleyen sığınmacıları geri itmesi, ülkesine kabul etmemesi, sığınma taleplerini almaması veya askıya alması, orantısız güç kullanması, bunların hepsi insan hakları ihlallerini içeriyor ve hukuka, uluslararası hukuka aykırı uygulamalardır; hem Cenevre Sözleşmesi'nin sığınma hakkını ve geri göndermemeyi düzenleyen hükümlerine hem İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'ne hem Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne, yaşam hakkına aykırıdır. Ayrıca, ortaya konan bu insani ve hukuki olmayan durum Avrupa Birliği'nin iç hukukunda ortaya konan sığınma mevzuatına ve uygulamalarına da aykırıdır. Mesela, Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı'nın 18'inci maddesi der ki: "Sığınma hakkı herkese verilmelidir." 19'uncu maddesi: "Geri gönderme yasaktır." der, yine Avrupa İltica Sistemi "İhtiyaç duyulan kişilere sığınma hakkı verilmelidir." der. Kısacası bu aykırılıklar Avrupa'nın kendi koyduğu hükümlere ve normlara aykırılık teşkil etmektedir. Yani, biraz önce de bahsedildi, Yunanistan, evet, insan hakları ihlalleri işliyor, Avrupa'da ciddi şekilde insan hakları ihlalleri var. Avrupa ve Yunanistan kendi içlerinde olan bu ihlalleri asla görmüyorlar ama başka ülkelerde olduğu zaman hemen harekete geçiyorlar. Oysa insan hakları kurallarının, normlarının bir çoğu Avrupa'da ortaya çıkmış ama bu süreçte de görüldü ki en çok Avrupa tarafından çiğnenmektedir. Nitekim bu konuda Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği de açık bir açıklama yapmıştır. Yunanistan'ın uygulamalarının sığınma hakkını ortadan kaldırdığını, Yunanistan'ın sığınma başvuruolarını askıya almasının hem Cenevre Sözleşmesi'ne hem de Avrupa Birliği mevzuatına aykırı olduğunu net bir şekilde ifade etmiştir. Yine uluslararası kuruluşların, sivil toplum örgütlerinin Yunanistan'ı kınayan açıklamaları da vardır.

Tabii, bu olay, Türkiye'nin mültecilere ev sahipliği yapabilme kapasitesinin sonuna gelmesi dolayısıyla ortaya çıkmıştır. İdlib'de ortaya çıkan ve sınırlarımıza vuran potansiyel göç dalgası, Avrupa Birliği'nin ve uluslararası toplumun Türkiye'nin yükünü yeterince paylaşmaması sonucunda Türkiye'nin uyguladığı terk etme hakkının engellenmemesinin sonucudur.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye şu anda, dünya da sığınmacılar açısından çıkışları durduran tek ülkedir. Bütün dünyadaki ülkeler girişleri durdururlar, "Bizim ülkemize sığınmacılar girmesin." derler, arkadaşlar, biz çıkışları durduruyoruz. Yani, aslında uluslararası hukuka aykırı bir durum söz konusu çünkü terk etme hakkı uluslararası hukuk açısından bir insani haktır ama biz bunun niye yapıyoruz? İnsanlar Ege'de hayatını kaybetmesin diye yapıyoruz. Niye yapıyoruz? Çünkü karşıda, Avrupa bunları kabul etmiyor, etmediği zaman gayriinsani durumlar ortaya çıkıyordu. Ancak bu süreçte İdlib'in ortaya çıkardığı potansiyel göç dalgası ve onun ortaya çıkardığı domino etkisi nedeniyle Türkiye, terk etmeme hakkını engellememe politikasına zorunlu olarak geçmiştir. Türkiye Cumhuriyeti tarafından alınan bu karar, mücbir sebeplere dayanan, ve bir zorunluluğun sonucudur. Bu karar sonucunda 100 binlerle ifade edilen sığınmacı Yunanistan sınırına ulaşmış, üçüncü ülkelere geçmeye çalışmıştır.

Yunanistan devletinin yetkilileri tarafından uluslararası basına yansıyan değerlendirmeler ve sınır boyunda yaptığımız gözlemler nazara alındığında, komşumuz Yunanistan'ın sınırına ulaşan sığınmacılara sınır muhafızları tarafından uygulanan şiddetin boyutunun çok büyük olduğu görülmüş ve bu şiddetin sistematik bir hâl aldığı incelenmiştir. Ayrıca, biz inceleme yaptıktan sonra basından ve orada bulunan arkadaşlardan aldığımız bir bilgi daha var: Yunanistan, sığınmacılara karşı avcılarını kullanmıştır arkadaşlar. Avcılara demişlerdir ki: "Ellerinize tüfeklerinizi alın, sığınmacıların geçişlerine siz engel olun." Düşünebiliyor musunuz? Yani, insan avına çıkmıştır o süreçte; Yunanistan'ın yaptığı

uygulama budur. Tabii, Yunanistan bu uygulamasında tek başına değil; Yunanistan’a Avrupa Birliğinin destek verdiğini de görüyoruz bu süreçte. Mültecilere şiddet kullanılmasına, hayatlarına kastedilerek Yunanistan’a girişlerinin önlenmesine Avrupa Birliğinin kara, deniz ve sınırlarını koruyan koruma birimi Frontex’in müdahil olduğu görülmüştür; yani Frontex, sığınmacıların geçişine engel olmaya çalışmıştır bu dönemde. Dolayısıyla, Yunanistan’ın uygulamalarına Avrupa Birliği de destek vermiştir.

Bugün Avrupa’nın kitlesel göç akınlarına maruz kalması, Türkiye’nin sınırlarındaki esnek tutumundan ziyade, uluslararası toplumun, küresel ölçekteki göçün ortaya çıkardığı yükü dengeli şekilde paylaşmasındaki zafiyetin ve İdlib’deki insani dramın domino etkisinin sonucudur. Avrupa Birliği, göç sorununa çözüm bulmak yerine, daha çok, göçü Avrupa dışında tutmak ve orada yönetmek istemektedir. Bu politika, sığınma hakkını insanlardan esirgemekte; bu politika “geri göndermeme” kuralını ihlal etmekte; bu politika, Yunanistan’ın yaşam hakkını ihlal eden politikalarına göz yumma sonucunu doğurmaktadır. Komşu ülkelere tavsiye edilen “açık kapı” politikası sorumluluktan kaçmanın, yükü komşu ülkelere bindirmenin bir yöntemi hâline gelmiştir; oysa “sığınmacı” konusu komşu ülkelerin değil, tüm dünyanın sorunudur. Oysa “açık kapı” politikası yalnızca komşu ülkelerin değil, herkesin uygulaması gereken bir politikadır; Cenevre Sözleşmesi’nin, Avrupa İnsan Hakları Beyannamesi’nin, İnsan Hakları Beyannamesi’nin gereğidir. Sorumluluk ve yük paylaşımı konusunda dünyanın yeni adımlar atması gerekiyor.

Geri atma, geri itme, göçmen botlarının patlatılması, ara bölgede insanları sıkıştırmak gibi gayriinsani tutumlar nedeniyle Yunan kolluk kuvvetleri uyarılmalı ve uluslararası kuruluşlar tarafından daha sıkı denetlenmelidir. Bu tür davranışlar Birleşmiş Milletler, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ve Uluslararası Göç Örgütü başta olmak üzere sivil toplum kuruluşları ve uluslararası kuruluşlar tarafından ciddi şekilde eleştirilmeli ve buna karşı hukuki mevzuat geliştirilmelidir.

Özellikle İdlib bölgesinde Türkiye’nin, tabii, ortaya koyduğu çabalarla o bölgeye yine bir huzur ortamı getirilmeye çalışılıyor; bu bölgede devam eden insani drama dünyanın kafasını çevirmemesi gerektiğini düşünüyorum. Hâlâ sınırlarımızın hemen yanı başında milyonlarca insan hakikaten insani olmayan şartlarda yaşamaya çalışmaktadır ve Türkiye bu konuda da üzerine düşeni yapmaktadır.

Biliyorsunuz, Frontex var, NATO gemileri var; bunlar sığınmacılar Avrupa’ya geçmesin diye nöbet tutuyor. Aslında bu insanların, Suriye’de sivil insanların üzerine varıl bombaları atılmasın diye nöbet tutmaları gerekiyor. Suriye’de PKK/PYD-YPG, DEAŞ terör örgütleri var; bunlara karşı mücadele etmesi gerekiyor bu uluslararası güvenlik kuvvetlerinin ama bunlara karşı mücadele etmediklerini görüyoruz.

Sığınmacı hareketlerinin bir kısmı Suriye’de ortaya çıkan istikrarsızlığın sonucu, Esad rejiminin siviller üzerine bomba atmasının sonucu ama bir kısmı da -şunu görmek lazım- bölgede bulunan terör örgütlerinin tetiklediği göç hareketleri. Özellikle Fırat’ın doğusunda PKK/PYD-YPG, DEAŞ gibi terör örgütleri 1 milyona yakın insanın Türkiye’ye veya başka ülkelere göçerek sığınmacı konumuna düşmesine sebep olmuştur, bunun da görülmesi gerekiyor.

Uluslararası kuruluşlar daha çok bugünlerde “Kaç göçmen geçti?” diye saymakla meşgul. Bazen Komisyondaki arkadaşlar da sayılara çok takılıyor. Arkadaşlar, 1 sığınmacı bile hayatını kaybetse aslında tüm insanlık hayatını kaybetmiş demektir bizim medeniyetimiz açısından. Bazen “150 bin mi oldu, 145 bin mi oldu, 138 bin mi oldu, 127 bin mi oldu?” gibi tartışmalar ortaya çıkıyor; bence bu sayılardan kurtulup olaya farklı bir şekilde bakmak gerekiyor.

Süreç içerisinde, tabii, ben... İçişleri Bakanlığı yetkilileri burada. İçişleri Bakanlığımızın Göç İdaresi Genel Müdürlüğü yeni kuruldu, göçü yönetme felsefesiyle kuruldu. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresinin de sahada olduğunu gözlemledik. Ben, yetkililer buradayken tabii Göç İdaresi Genel

Müdürlüğüne de bir talebimi iletmek istiyorum. Bu bölgede sığınmacıların Yunanistan ve Avrupa Birliği tarafından haklarının çiğnendiğini gördük. Hakları çiğnenen, geri itilen, yaşam hakları ihlal edilen sığınmacılara hukuki destek verilmelidir. Bu süreçler takip edilmelidir, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde, hakların aranması sürecinde mutlaka Göç İdaresinin aktif bir şekilde destek vermesi gerektiğini düşünüyorum, bu olayın burada bırakılmaması gerektiğini düşünüyorum.

Sonuç itibarıyla gördüklerimiz bunlar, gördüklerimizi beki iki cümleyle ifade etmek istersek: Bir, yaşamın sınırındaki sığınmacıları gördük. İki, insan haklarında sınırı aşan Yunanistan'ı gördük. Bu tavır hâlen devam ediyor, dünyada devam ediyor, bu tavrı kınıyoruz.

Benim, üzüntüm şu: Sığınmacılara karşı uygulanan muamele Avrupa'da eyvallah, insan hakları sınırını aşmış ama zaman zaman da Türkiye'de sığınmacılara karşı nefret dilinin kullanıldığını görüyoruz. Bundan uzaklaşmamız gerektiğini düşünüyorum. Yani, sığınmacılara karşı nefret dili kullanmak da bir hak ihlalidir, bunu fark etmek lazım. Kim sığınmacılara, kim insanlara karşı insani olmayan bir muamele yapıyorsa, ötekileştiriyorsa, nefret dili kullanıyorsa kınıyorum.

Ben, teşekkür ederim Sayın Başkanım.

MELİHA AKYOL (Yalova) – Başkanım, sonuç olarak bir yaşamın sınırındaki sığınmacı, ikiye yazamadım.

ATAY USLU (Antalya) – Evet, iki şeyi gördük ve yazmaya çalıştık. Bir, yaşamın sınırındaki sığınmacıları gördük; iki, insan haklarında sınırı aşan Yunanistan'ı gördük.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, Sayın Atay Başkanım, ben size çok teşekkür ediyorum.

Tabii, Atay Bey sığınmacı göç ve mülteci konusunda Türkiye'de önemli isimlerden bir tanesi, Komisyonumuz açısından da bu büyük bir şans bizim için. Çok verimli toplantılar gerçekleştiriyor ve bu noktada verimli sonuçlar elde ediyoruz, onun için kendisine huzurlarınızda ben de çok teşekkür ediyorum, çok sağ olun. Detaylı bilgileriniz için de ayrıca teşekkür ediyorum.

Şimdi, Komisyon üyelerimizden söz almak isteyenlere sırasıyla söz vereceğim.

Evet, Sayın Gergerlioğlu, buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Şimdi, değerli arkadaşlar, bu konudaki şerhimize geçmeden önce, İnsan Hakları Komisyonundayız ve bugünlerde çok önemli bir gündem var, onunla ilgili birkaç kelimeden şerhimizi size anlatmaya çalışacağım.

İşkence konusu, Türkiye'de işkence var mı yok mu? "İşkenceye sıfır tolerans" deniliyor ama bizim gördüğümüz yoğun bir şekilde işkence var, sistematik bir şekilde var ve giderek artıyor. Biz, işkence vakaları konusunda, kaçırılma vakaları konusunda araştırma yapılmasını istemiştik, alt komisyon kurulmasını istemiştik Sayın Tanrıkulu'yla beraber ama bunlar kurulmamıştı ve iki yıl boyunca kaçırılmalar ve işkence olayları yoğun bir şekilde bize gelmişti. Ben, 2019 yılındaki 7 vakadan bahsedeceğim, yakınlarının kaçırıldığı iddiasıyla bize başvurduğu 7 vaka vardı. Bu kişiler 2019 Şubat'ta 6'sı kaçırılmıştı, bu 6 kişi için araştırma yapılmasını, bu iddiaların değerlendirilmesini yoğun bir şekilde istemiştik ama araştırılmamıştı. Daha sonra, en sonunda, bu 6 kişi için İçişleri Bakanlığı Bakan Yardımcısı Sayın Muhterem İnce Komisyonumuza gelerek bilgi vermişti. Bizim istediğimiz rapor çalışması yapılmamıştı ve Sayın Bakan bu kişiler konusunda herhangi bir sıkıntı olmadığını, bu kişilerin kendileri tarafından da arandığını söylemişti. Ama biz haziran ayındaki bu beyandan sonra kaçırıldığını iddia ettiği Ankara Çamlık Mahallesi'ne gittiğimizde tüm mahalle 2 kişinin Yasin Ugan ve Özgür Kaya'nın bir apartmandaki evden kaçırıldığını -o apartmandaki tüm kişiler de bunu beyan

ediyordu- 50-60 kişilik polis ekibinin kimseyi apartmana yaklaştırmamak suretiyle bu 2 kişiyi dört beş saatlik bir ev araması sonrasında, tüm mahallenin gözleri önünde, başlarına çuval geçirerek götürdüğünü söylüyorlardı ve İçişleri Bakan Yardımcısı Muhterem İnce'nin beyanının doğru olmadığını anlıyorduk ve ardından bu 6 kişiden 4'ü Ankara Emniyet Müdürlüğünde ortaya çıktı. Daha sonra ikisi de iki üç ay sonra ortaya çıktı, nedense hepsi de Ankara Emniyet Müdürlüğünde ortaya çıktı.

Bu kişilerden 2'si -Gökhan Türkmen ve Yasin Ugan- polis tarafından kaçırıldıklarını, yoğun işkence gördüklerini beyan etti. Yasin Ugan altı ay boyunca yoğun işkence gördüğünü, Gökhan Türkmen ise dokuz ay boyunca yoğun işkence gördüğünü söyledi ve şu anda mahkemeler bu şekilde devam ediyor. Olay beyanlarla devam ediyor ama bizim de tetkiklerimiz var. Biz, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna defalarca bu konuyu araştırmak için bir rapor ekibinin oluşturulması gerektiğini söyledik ama oluşturulmadı ve şu anda kayıp olan Yusuf Bilge Tunç'un -6 Ağustos'ta kaçırıldığını düşünüyor yakınları- on bir aydır ne ölüsü ne dirisi bulunuyor, ne ulusal mekanizmalar ne uluslararası mekanizmalar bu konuda herhangi bir çalışma yapmıyor. AİHM ve Birleşmiş Milletlerin sorularına bu 7 kişi için de Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı herhangi bir yanıt vermedi, ulusal mekanizmalar da bu konuda çalışmıyor. On bir aydır kayıp olan Yusuf Bilge Tunç'un yakınlarına sorduğumuz zaman, şu ana kadar MOBESE kayıt araştırmasının yapılmadığını, HTS araştırmasının kaçırılmadan on ay sonra yapıldığını, olay yeri incelemesinin ilk gün yapılmasını istedikleri hâlde altı ay sonra yapıldığını, kaçırıldığını düşündükleri arabanın yıkandığından dolayı da artık bundan bir sonuç alınamadığını söylemişti.

Bütün bu olaylardan sonra işkence vakaları artmaya başladı ve geçtiğimiz günlerde, Diyarbakır'da yerel yönetimlerden sorumlu Rojbin Çetin isimli arkadaşımızın evine gelen polis ekipleri yanlarındaki köpekle evin içine girmiş ve köpeğin bu kadını ısırması sonucu, darbetmesi sonucu Rojbin Çetin'in işkenceye uğradığı apaçık ortaya çıkmıştı, tüm kamuoyu da bunu görmüştü fotoğraflarla. Hem polis tarafından darbedildiğini söylüyordu, hakarete, küfre uğradığını, cinsiyetçi küfürlere uğradığını söylüyordu ve de köpek tarafından ısırıldığını söylüyordu.

Şimdi, bütün bunlar için gecikmiş olursa bile bu kaçırılma ve işkence iddialarıyla ilgili ben tekrar İnsan Hakları İnceleme Komisyonu'nun bir çalışma yapmasını istiyorum, bunu da tekrar dilekçeyle de belirteceğim. Diyarbakır'da Rojbin Çetin'le ilgili bir inceleme yapılmasını talep ediyorum. Ayrıca bir de "Van'da göçmen teknesi battı." haberi var, 6 ölü var, belki daha da fazla. Bu konuda da bir çalışma yapılması, bir rapor çalışması yapılması gerektiğini düşünüyorum.

Bütün bunlardan sonra Pazarkule ziyaretimize dönmek isterim. Biz Pazarkule'ye -aslında sonradan bunu fark ettik, o dönemler fark edemiyorduk-tam da Türkiye'de salgının başladığı zamanlar gitmişiz ve iktidar on binlerce insanı batıya karşı bir koz olarak, yem olarak, şantaj olarak kullanmak üzere bölgeye sevk etmiş ve Türkiye'de ilk vakalar 11 Martta görülüyordu, biz 4 Martta oradaydık ve binlerce insan oradaydı. Belli ki salgının göbeğinde, binlerce insan sorumsuz bir şekilde bölgeye sevk edilmişti. Sağlık açısından, yaşam hakkı açısından son derece sıkıntılı bir karar, yanlış bir karar olduğunu düşünüyorum.

Yine bizim alt komisyonda da söylediğimiz birçok değiştirme teklifimiz vardı alt komisyon raporuyla ilgili. Raporun âdeta bir siyasi parti bildirgesi, AK PARTİ bildirgesi gibi oluştuğunu gözlemlediğimiz için birçok noktanın değiştirilmesi gerektiğini söylüyorduk ama sanırım bunlar değiştirilmedi çünkü bu bir insan hakları rapordur. Bölgede Yunanistan'ın ağır insan hakları ihlalleri yaptığını hepimiz gördük -ben bunu Genel Kurul konuşmamda da dile getirdim, attıkları gaz fişeklerini getirdik, gösterdik- Yunanistan çok ağır insan hakları ihlalleri oluşturmuştu ama bu tek yönlü değildi. İktidar, Türkiye Cumhuriyeti iktidarı da bu noktada yaptığı eylemlerle büyük insan hakları ihlalleri

oluşturmuştu. Neden? Biz Pazarkule Sınır Kapısı'na gittiğimizde zaten bunu çok net bir şekilde hepimiz gördük; binlerce insan oradaydı ve karşı tarafa taş atıyorlardı, Yunan tarafının polisi de bu taş atmaya karşılık bir şekilde, gaz kapsülleriyle cevap veriyordu ve ortalık savaş alanına dönmüştü. Orada bekleyen polislerin, güvenlik görevlilerinin taş atan bu insanlara kesinlikle müdahale etmediğini gördük ve can güvenliklerinin ihlal edildiğini gördük çünkü apaçık bir şekilde, bu insanlar karşıya taş atıyor ve karşı taraf da ateş açınca ölümler, yaralıları oluyordu. Gözümüzün önünde yaralıları taşındı ama hiçbir polis yetkilisi “Ya, niye karşıya taş atıyorsunuz? Geri çekilin.” falan demiyordu ve biz birçok basın-yayın organında da bunu gördük ki telli bölgeye gitmelerine ve karşıya taş atmalarına izin verilen bir iktidar anlayışı vardı.

Yine, biz, o bölgede, Yunanistan'ın geri itme olayıyla ilgili yaptığı ağır insan hakları ihlallerini gördük, evet, ama iktidar da bu konuda ağır hak ihlallerine başvurmuştu. Sayın Soylu “geri itmeye karşı geri itme” olarak bin Özel Harekâtçıyı göndereceğini söylüyordu. Bu ifadesi rapora da girmemiş. Bu, aslında, resmen mevzuata aykırı bir ifadedir. Yine “150 bin civarındaki” beyanın da yalan olduğunu ben düşünüyorum çünkü karşı taraf, Yunanistan, böyle, kendi ülkesinden başka bir ülkeye geçiş raporlamamıştır. Yunanistan 3 bin civarında bir geçiş olduğunu söylerken Türkiye 150 bin civarında geçiş olduğunu söylüyor, arada astronomik farklar var ve eğer ki 150 bin olsaydı, Yunanistan'dan diğer ülkelere büyük geçişler haberlere konu olurdu. Aradan üç buçuk ay geçti, kesinlikle böyle bir şey olmadı. Bölgeye kendi isteğiyle insanların belki bir kısmı gitmiştir ama -resmî görevliler, Akyurt Geri Gönderme merkezinden bizim tespit ettiğimiz bulgular da apaçık ortada, video görüntüleri de ortada, basın-yayın organlarına da yansıdı- Akyurt Geri Gönderme Merkezindeki göçmenlerin otobüslere doldurularak Edirne'ye gönderildiği haberlere de yansımıştır, videoları da bizde vardır. Muhalefet şerhinde linkini verdiğim adresten izlerseniz orada da görürsünüz.

Yine, biz, Pazarkule'de, bir İnsan Hakları Komisyonu olarak gitmemize rağmen, orada binlerce insan olmasına rağmen ve heyetin o insanlarla görüşmesi gerekmesine rağmen bir kişiyle bile görüşmemişizdir. Bu olacak bir şey değildir. Heyet olarak Pazarkule'deki üç beş insanı bir kenara çekip “Ne oluyor, ne bitiyor? Burada ne mağduriyetler yaşıyorsunuz? Sağlık, işte şu bu açısından neler yaşanıyor” diye sormamız gerekiyordu. Böyle tek bir toplu görüşme olmamıştır. Ardından bir basın açıklaması yapılmıştır. Bu basın açıklaması da Komisyon üyelerinin onayı alınmadan, imzası alınmadan yapılmıştır. Sanırım, AK PARTİ Genel Merkezinde hazırlanan bir basın açıklaması orada gelip okunmuştur ve bizim, bu basın açıklamasıyla ilgili önceden herhangi bir bilğimiz yoktur, önceden bir istişareyle oluşturulan basın açıklaması değildir ama yüzlerce basın mensubuna, bu sanki ortak kararlar alınan bir basın açıklamasıymış gibi okunmuştur.

Yine, Pazarkule'de binlerce kişiyle görüşmedikten sonra Doyran'a gittik, Doyran'da da hiç kimse yoktu ve orada duran 400 kişinin -oradaki medya görevlileri tarafından edindiğimiz bilgiye göre- bir iki gün önce, gece saat on birde kamu görevlilerinin bulunduğu, tuttuğu otobüslerle karşı tarafa kolay geçişin olduğu bölgelere götürüldüğünü öğrendik. Hepimiz de gördük, Doyran'da aniden bir boşalma olmuştu; hani, tedrici bir boşalma değil, insanlar yavaş yavaş ayrılmamıştı, Doyran boşalmıştı. Bir iki gün öncesinde çok yoğun, dolu olan bir yerdi burası ve yine ardından İpsala'ya gittik. Orada da kimseyi görmedik, hani sadece bir iki mağdurla görüştük ama sahada kimse yoktu. Bütün bu Doyran ve İpsala yerine Pazarkule'de belki saatlerce o mağdurlarla görüşüp sorabilirdik: “Ne oluyordu, ne bitiyordu burada?” diye sorulabilirdi, bunlar sorulmadı.

Yine, bölgedeki sağlıkçıları konusunda Sayın Atay Bey bir düzeltme yaptı. Biz önceki raporda bu ifadeleri eleştirmiştik. Şimdi, kendisi bir düzeltme yapıyor, anlıyorum ama bizim eleştirdiğimiz diğer bölümler konusunda sanırım değişiklikler yok. Mesela “Yemek ihtiyacı, kumanya dağıtmak suretiyle

düzenli olarak karşılanmaktadır.” deniyor ama bizim gördüğümüz, yemek olarak bisküvi, çikolata, su veriliyordu ve suya erişim çok zordu ve göçmenlerin saatlerce yemek için kuyrukta beklediğini görüyorduk.

Yine, raporun on altıncı sayfasındaki ifadeler: “Yunanistan’ın yaşam hakkına müdahalesi, silahlı ateş açılmasıyla sınırlı kalmayıp bir geri itme politikası da uygulanmaktadır.” denmekte. Bu ifadelerin çok siyasi ifadeler olduğunu, bir insan hakları raporunda bu kadar iktidar bildirgesi gibi hazırlanan ifadelerin olamaması gerektiği, sadece hak ihlallerine odaklanılması gerektiği eleştirisinde bulunmuştuk.

Yine, bizim raporda eleştirdiğimiz husus, sadece o bölgede rapor Suriyelilerin olduğunu söylüyordu fakat biz Pazarkule’de tek tek insanlarla konuştuğumuz zaman, Afganların da, Afrikalıların da olduğunu görüyorduk. Raporda bu da yanlış olmuş.

Ben bu raporun eksik olduğunu düşünüyorum. Bir iktidar bildirgesi gibi hazırlandığını düşünüyorum. Bir insan hakları raporu, her ihlali raporlamalıdır ve bağımsız olmalıdır. Bu Komisyon, bağımsız bir Komisyon olmalıdır. Her partiden yetkili var. Biz, Yunanistan’ın hak ihlallerine de odaklandık ama iktidar kanalıyla yapılan hak ihlallerinin de önemli olduğunu söylüyoruz.

Ben sözlerimi toparlıyorum, bitiyorum. Değerli arkadaşlar, en son olarak da, İpsala’da yaptığımız görüşmede mağdurlara sorduğumuz sorulara müdahale edilmiştir ve sağlıklı bir rapor çalışması yapılamadığı görülmüştür. Mağdurlarla olan mülakatlar bağımsız olmalıdır ama şahsıma yönelik müdahaleler yapılarak mağdurlardan bilgi alınması konusunda bağımsız, objektif bir rapor çalışmasının önüne geçilmiştir.

Bizim bu konuda önerilerimiz de vardır. Önerilerimiz olarak da üç beş maddeyle özetleyeyim hemen. Hani ben eleştirdim ama önerim nedir. Önerilerim: 1951 Cenevre Sözleşmesi’ne koyulan coğrafi çekince kaldırılmalı, mültecilerin statüsü kabul edilmeli, her defasında Avrupa’ya “kapıları açarım” tehdidinden vazgeçilmeli, insanları bir koz olarak görülen anlayıştan vazgeçilmeli, geri dönmek üzere yerleştiği görülen mültecilerin Türkiye’ye kimliklerini kaybetmeden entegrasyonu sağlanmalı, bu kişilere devlet okullarında ana dilde eğitim başta olmak üzere doğuştan getirdikleri haklar verilmeli. Kayıt dışı çalışma alanında mültecilerin emekleri sömürülmektedir. Bu durumda hem kendileri mağdur olmakta hem de ücret alt sınırını çok aşağılara çektikleri için Türkiye’deki diğer emekçiler de mağdur edilmekte, bu da toplumsal bir rahatsızlığa yol açmakta. Bakın, mülteciler Hükümetin de söylemlerinden etkilenecek, Avrupa’ya gidecekler diye ellerinde avuçlarında ne varsa satmışlardı. Bu insanların çoğu da işlerinden ayrılmış, tekrar işlerine de dönememiştir. Bu insanların mağdurken de daha da mağdur olmaları sebebiyle desteğe ihtiyaçları vardır çünkü insanlar işlerinden ayrılp iktidarın bu göstermesiyle sınıra gitmiştir, geri dönüşlerinde işlerini de kaybetmiştir. Mültecilere yönelik nefret söylemi her geçen gün artmaktadır. Türk Ceza Kanunu’nun 122’nci madde sınırlılıkları sebebiyle ihtiyacı karşılamamaktadır. Nefret suçu; mülteciler; dil, ırk, milliyet, renk, cinsiyet, engellilik, siyasi düşünce, felsefi inanç, din veya mezhep için tekrar düzenlenmelidir. O göçmenlerin perişan hâlini hepimiz gördük, ben o yüzden size böyle bir öneride bulunuyorum mevzuat açısından.

Mültecilere yönelik pek çok ilde linç vakaları yer almıştır. Ne yazık ki linç Türk Ceza Kanunu’nda tanımlanmış bir suç olmadığı için cezası da yok denecek durumdadır. Bu sebeple linç, TCK içinde insanlığa dair bir suç olarak tanımlanmalıdır.

Son olarak da, Türkiye dışından mültecilere yapılacak yardımda direkt mülteciye ve mültecilerle çalışan sivil toplum kuruluşlarına yardım yapılmasına devam edilmelidir. Mülteciler için gelen yardımlar dolaylı olarak harcanmamalı, direkt kendileri için kullanılmalıdır.

Teşekkür ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun, Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun Türkiye-Yunanistan Sınır Bölgesindeki Sığınmacı Geçişlerinin Yerinde İncelenmesine İlişkin Rapor üzerindeki konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Arkadaşlar, Ömer Faruk Gergerlioğlu'nu dinledik. Âdeta, Yunanistan'da bir parti var Hrisi Avgi, “Altın Şafak” diye, aşırı bir radikal...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ben Yunanistan'ın hak ihlallerini de söyledim.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Şu an gerçekten çok ağır laflar ediyorsunuz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bakın, Yunanistan'daki partiyle benim sözümü kıyaslayamazsın. Ayıp denen bir şey var ya!

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Burada bu partinin bir temsilcisi konuşuyormuş gibi bir konuşma dinledik.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bunu diyemezsin. Yunanistan partisiyle bizi kıyaslayamazsın.

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – İnsan gibi konuş.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Bu kadar olmaz Başkan ya! Yani Yunanistan'ın ırkçı partisinin sözcüleri diyorsunuz Başkan ya.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, Hrisi Avgi Partisinin bir milletvekili gibi konuştuğunu duyduk.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Bu kadar ağır laf etmeyin Başkan ya!

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bir yerde, atılan gerçek mermiler karşısında ölenlerin buna...

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Ağrınıza mı gitti Yunanistan'a söylenen laf yani?

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Altın Şafak'a benzetiyor Başkan Hanımefendi, belki bilmiyor olabilirsiniz.

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Kendi ülkenizin yanında durun.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Altın Şafak'a benzetiyor, haberin var mı?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Biz Yunanistan'ın hak ihlalleri yaptığını defalarca söyledik, konuyu çarpıtmayın.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Arkadaşlar, ben söyledigimi tekrar ediyorum.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Sayın Başkan, defalarca söyledim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ama siz konuştunuz, siz de bana müsaade edin.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Ama çok ağır laflar ediyorsunuz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ben diyorum ki: Ömer Faruk Gergerlioğlu'nu dinlerken Yunanistan'ın Altın Şafak Partisinin bir milletvekilinin konuşmasını dinlediğimi zannettim dedim, bu kadar basit. Başka bir şey söylemedim.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Böyle bir saçmalık olabilir mi? Yunanistan'ın hak ihlallerini ben eleştirdim. Böyle bir ithamı kesinlikle kabul etmiyorum.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Başkan, lütfen ya, böyle olur mu ya!

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Ruştı Bey, sen makul insansın ya, bir dinle Başkan ya.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Ama böyle söylenir mi ya?

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Sayın Gergerlioğlu konuştu, Sayın İnsan Hakları Komisyonu Başkanı da müsaade edin konuşsun ya.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Hüseyin Bey, Altın Şafak üyesi gibi dedi ya!

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ben konuşmamda Yunanistan'ı defalarca eleştirdim.

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Ömer Faruk Bey, bir dakika. Lütfen, bir dinle Başkan.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Hüseyin Bey, arkadaşlar...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ben bu ithamı kesinlikle kabul etmiyorum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan, bu sözünüzü düzeltmenizi bir milletvekili olarak istiyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sezgin Bey, söz vereceğim size.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bakın Sayın Başkan, bu konu kapanmadan...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sezgin Bey, söz vereceğim.

HAKAN KAHTALI (Malatya) – Sayın Başkan...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Hakan Bey, söz vereceğim size de.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – İktidar rapor yeri mi burası? Bağımsız bir rapor ve herkes eleştirecek. Böyle bir şey olur mu ya! Hiçbir eleştiri istemiyorlar.

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Bir dakika, bir şey söyleyecek Başkan.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan, sadece bir saniye Sayın Başkan.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sezgin Bey, söz vereceğim, konuşmamı bitiremedim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sadece bir saniye diyorum ben.

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Başkan konuşuyor. Bir saniyelik bir konuşma olmaz ki.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrikulu'nun, Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun konuşması üzerine yaptığı açıklamasındaki bazı sözlerini düzeltmesini istediğine ilişkin açıklaması

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bakın Sayın Başkan, burası Türkiye Büyük Millet Meclisi.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Doğru ama Türkiye Büyük Millet Meclisi.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Türkiye Büyük Millet Meclisi, evet. Bir saniye efendim.

Burada muhalefetten bir milletvekili hoşumuza gitmeyen veya hoşunuza gitmeyen ağır eleştiride bulunmuş olabilir, tamam mı efendim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Çok güzel, tamam.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ama benzetme yaparken de sonuçta ırkçı bir partinin, lanetlenmiş ırkçı bir partinin üyesi gibi bir sıfatı yakıştırmanız bu ortama, Türkiye Büyük Millet Meclisinin şerefine yakışmaz.

MELİHA AKYOL (Yalova) –Öyle demedi, “üyesisin” demedi.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Dolayısıyla bu sözlerinizi ben bir üye olarak, Başkan Vekili olarak düzeltmenizi istiyorum. Doğru bir benzetme değildir bu.

HAKAN KAHTALI (Malatya) – Adam kendi savunması yapar...

MELİHA AKYOL (Yalova) – Öyle demedi.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Böyle bir ifadeyi kabul etmiyoruz, düzeltmeniz gerekir.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Beğenmeyebilirsiniz, ağır eleştirebilirsiniz ama bu benzetme bu ortama yakışmaz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – İfadeyi düzeltin Sayın Başkan, hiç yakışmadı size. Bakın, ben kimseye böyle bir ifadede bulunmadım.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun, Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun Türkiye-Yunanistan Sınır Bölgesindeki Sığınmacı Geçişlerinin Yerinde İncelenmesine İlişkin Rapor üzerindeki konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması (Devam)

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Arkadaşlar, ben konuşmak istiyorum. Lütfen, rica ediyorum.

Bakın, ifadelerimi tekrar ediyorum: Ömer Faruk Gergerlioğlu'nu dinlerken âdeta Yunanistan'ın Altın Şafak Partisinin bir milletvekilinin konuşmasını dinliyor gibi hissettim dedim.

HAKAN KAHTALI (Malatya) – Hissettim diyor adam, öyle hissetti ya!

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bu kadar siyasi eleştiriye karşı, bu kadar ağır eleştiriler karşı ben de bir ifade hürriyeti hakkımı kullandım. Bu kadar basit.

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Bravo, o kadar.

MELİHA AKYOL (Yalova) – Kendi hissettiğini söylüyor.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ben de çok sayıda duymak istemediğim kelimeyi duydum, muhalefet şerhinde de görmek istemediğim çok şeyi gördüm.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sizi kesinlikle bu şekilde itham etmedim, eleştirilere niye katlanamıyorsunuz?

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Sen başladın ilk önce ya!

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Doğrular yok içinde. 2 doğru var, 5 yanlış var.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Eleştiriye katlanın. Ben bilimsel eleştiri yaptım.

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Sen katlanmayı öğren önce!

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Değerli arkadaşlar, bir saniye, bana müsaade edin.

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – İftira...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Radiye Hanım, bitirmek istiyorum.

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Tamam Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Arkadaşlar, işkence konusu tabii ki bugünkü gündemimizin konusu değil, bir iki gündür tartışılıyor Meclis gündeminde de, ben de Meclis kürsüsünden bu konuda bir konuşma yaptım. İşkence konusunda sadece bir örnek verdim: 2012 yılından itibaren 2019 yılının sonuna kadar Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine 7.284 başvuru var Türkiye hakkında, her konuda ama. Bunların içinde işkence iddiası da olabilir diğer iddialar da olabilir. Bu başvuruların sonucunda 820 adet mahkeme kararı Türkiye’yi haksız bulmuş, bu 820 mahkeme kararının içerisinde işkenceyle ilgili bir tane karar yok. Bunu tekrardan burada kayda geçirmiş olayım.

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Bu kadar.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bir diğer konu, şimdi arkadaşlar, burada benim o günkü basın açıklamam İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı olarak yaptığım basın açıklamasıdır. Buna tüzükte de hukukta da yer vardır, katılırsınız katılmazsınız. Nitekim, o gün milletvekili arkadaşlarımızın birçoğu çeşitli basın mensuplarına ayrıca kendi görüşlerini izah etmek üzere ifade de bulundular ama burada...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Başkan olarak yapmadınız, Komisyon olarak yapınız.

HAKAN KAHTALI (Malatya) – Allah Allah! Komisyon Başkanı açıklama yapıyor.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Hakan Bey, lütfen...

Bir diğer konu, şimdi, Sayın Gergerlioğlu bir muhalefet şerhi gönderdi, muhalefet şerhinde bir ifade geçiyor, bunu şerhten çıkarmak istiyorum İç Tüzük maddesinin bana verdiği yetkiye dayanarak, 67’nci maddeye göre. Hakan Çavuşoğlu’nun... “Kimin hazırladığı belli olmayan...”, basın açıklaması... Bu, “kimin hazırladığı belli olmayan” ifadesi eleştiri sınırlarını aşan, tahfif edici ve muradını anlatmanın ötesinde itham edici bir açıklamadır.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bu Komisyonda hazırlanmadı bu rapor, bu Komisyonda hazırlanmadı. Ne kadar rahatsızsınız ya!

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bu muhalefet şerhinden bu ifadenin çıkarılacağını ifade etmek istiyorum.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ne kadar rahatsızsınız ya!

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, şimdi, devam ediyoruz görüşmelerimize.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ne kadar rahatsızsınız, tepeden inme getirdiğiniz açıklamayı kalkıp bir de savunmaya çalışıyorsunuz.

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Sizin rahatlığınız.

HAKAN KAHTALI (Malatya) - Ya dinleyin, yeterince konuştunuz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bırakın, ben sizinle konuşmuyorum.

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Allah Allah!

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Neyse şimdi söz sırası benim

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Tanal, buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değerli...

ATAY USLU (Antalya) – Sayın Başkanım, kısa bir şey söylemek istiyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Buyurun kardeşim.

HAKAN KAHTALI (Malatya) – Mahmut Bey süpersiniz ya.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun Sayın Uslu.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- Antalya Milletvekili Atay Uslu’nun, Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu’nun Türkiye-Yunanistan Sınır Bölgesindeki Sığınmacı Geçişlerinin Yerinde İncelenmesine İlişkin Rapor üzerindeki konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ATAY USLU (Antalya) – Çok teşekkür ederim.

Sayın Vekil bir de şöyle ifade de bulundu: “İçişleri Bakanı yalan söylüyor.”

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Yunanistan doğru söylüyor.

ATAY USLU (Antalya) – Şimdi, bakın, bu rakamlar için farklı spekülative şeyler söylenebilir.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Yine nasıl çarpıtıyorsun. Yani, bakın “İçişleri Bakanı yalan söyledi.” dememin karşılığı Yunanistan doğru söylüyor mu? İşiniz gücünüz çarpıtma.

ATAY USLU (Antalya) – Ama arkadaşlar bakın, İçişleri Bakanı...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ben Yunanistan’ın ağır hak ihlalleri yaptığını net bir şekilde söyledim.

ATAY USLU (Antalya) – Ömer Bey, bir dakika, bir dinleyin.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sözümlü çarpıtırsanız ben müdahale ederim, sözümlü çarpıtmayın.

ATAY USLU (Antalya) – Ömer Bey, bakın, ben yalnızca “İçişleri Bakanı yalan söylüyor.” cümlesi ağır bir cümledir diyorum. Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanına böyle bir yakıştırmada bulunamazsınız. Rakamlar üzerinde spekülative şeyler olabilir. Siz, Yunanistan’dan aldığınız rakamları doğru ama Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanını yalan kabul ediyorsunuz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ben, objektif görüşümü söylüyorum.

ATAY USLU (Antalya) – Bakın, “yanlış” dersiniz, “eksik” dersiniz anlarım ama “yalan” ağır bir beyandır. Bu tutumunuzu eleştiriyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Teşekkürler Atay Bey.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Yunanistan’ın da doğru yapmadığını, onların da yalan atıklarını söylüyorum. İki taraf da ihlale imza atmıştır. Kaç defa söyleyeceğim bunu size.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Mahmut Bey, buyurun.

III.- KONU (Devam)

A) ALT KOMİSYON RAPORLARI (Devam)

1.- Göç ve Uyum Alt Komisyonunun hazırladığı Türkiye-Yunanistan Sınır Bölgesindeki Sığınmacı Geçişlerinin Yerinde İncelenmesine İlişkin Rapor (Devam)

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değerli Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlar, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla hürmetle selamlıyorum.

Efendim, gerek Komisyon Başkanı gerek Alt Komisyon Başkanı olarak girişteki sözlü açıklamalarınıza aynen katılıyorum. Ancak yazılı raporlarımız eksik ve yetersiz, yanlış kavramlar kullanılmış. Ben, buna ilişkin muhalefet şerhimizi Başkanlığınıza gönderdim, arkadaşlar aldılar. Herhâlde, sanırım elinizdedir, size ulaşmıştır.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Yeni ulaştı.

ATAY USLU (Antalya) – Çok yeni ulaştı.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Dün göndermiştim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ona da yeniden süre vereceğiz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Şimdi, burada, izninizle, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak nerede bir insan hakkı ihlali varsa biz o insan hakları ihlallerinin düzeltilmesi için ne mücadele varsa hep birlikte vermeye çalışıyoruz, veriyoruz. Burada alınan karar, Edirne’ye girilmesi kararı doğru ve yerinde bir karar; gecikmeli olabilir, eksikler olabilir ama yerinde olan bir karar. Yunanistan’ın orada yaptığı iş ve işlemler hukuka aykırı, insan haklarını ihlal eden eylemler; bunu da şiddetle kınıyoruz.

Değerli arkadaşlar, raporun geneli üzerindeki değerlendirmemiz şu şekilde: Her ne kadar, Alt Komisyona sunulan raporun “Giriş” bölümünde “Alt Komisyonun siviller ile sığınmacılarla doğrudan görüşmeler gerçekleştirilerek hak ihlallerini ve sorunları yerinde tespit etmektedir.” ifadesi yazılmış olsa da siviller ve sığınmacılarla Alt Komisyon üyeleri olarak bire bir görüşmeler gerçekleştirilememiştir. Gerçi, zaten, Komisyon Başkanı da dedi ki: “Valilik görüşmesinde bunlar vardı.” Yani burada bire bir gerçekleşmedi, oradaki komisyonda vardı. Şimdi, bunu da takdir edersiniz, aşağı yukarı yarısından fazlası hukukçu arkadaşlar. Yani oradaki bire bir görüşmelerin faydalı olabileceği incancım benim var. Bire bir görüşülseydi belki daha farklı bilgiler de elimize ulaşırdı.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Bire bir nasıl olacaktı?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özür dilerim.

“Bire bir” şöyle: Bire bir sizinle şöyle konuştuğumuz gibi değil de onların bulunduğu dernekse dernek, sivil toplum kuruluşuysa sivil toplum kuruluşu, belediyeysse belediye...

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Yani “O bölgenin dışında.” diyorsunuz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Evet.

Gerçekleştirilemeyen bir faaliyet, raporda yapılmış gibi gösterilmektedir. Raporda yazıldığı şekliyle sivillerle, sivil toplum kuruluşlarıyla ya da sığınmacılarla doğrudan görüşmeler gerçekleştirilmemiştir.

Raporda yer alan terimsel hatalar ve anlam karmaşasına ilişkin olarak: Takdir edersiniz, “sığınmacı” ayrı, “mülteci” ayrı, “geçici koruma” ayrı. Bu raporda kullanılan kavramların hepsi iç içe girmiş, yanlış terimler kullanılmış. Bu, yanlış anlaşılmalara da meydan vermektedir.

Göç ve Uyum Alt Komisyonu tarafından Göç ve Uyum Alt Komisyonu tarafından hazırlanan Türkiye-Yunanistan sınırı bölgesindeki sığınmacı geçişlerinin yerinde incelenmesine ilişkin raporda terimsel olarak hatalar ve anlam karmaşaları yer almaktadır. Öncelikle belirtmek isteriz ki raporda “sığınmacı”, “mülteci”, “geçici koruma” statüsü ve “göçmen” terimleri tamamen birbirlerinin yerine yanlış anlamlarda kullanılmıştır. Benim, Komisyonundaki görevli arkadaşlarımızdan yani bunları gerek Komisyon Başkanının gerek milletvekili arkadaşlarımızın... Yani bu hakikaten teknik anlamda... Ne olur, bunlara bir bakın; raporları düzenlerken daha özenli hazırlarsak –yerli yerinde- daha doğru olur.

Uluslararası hukukta “mülteci” kavramı, vatandaşı olduğu ülke dışında olan ve ırkı, dini, tabiiyeti, belirli bir sosyal gruba mensubiyeti ve siyasi düşüncesiyle nedeniyle zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkeye dönemeyen veya dönmek istemeyen kişileri ifade etmektedir. “Sığınmacı” mülteci olarak uluslararası koruma arayan ancak statüleri henüz resmî olarak tanınmamış kişilere denir. Bu terim genellikle mülteci statüsü almaya yönelik başvurularının hükümet veya Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği tarafından karara bağlanmasını bekleyen kişiler için kullanılır. Biz burada bu tanımlarla... Çünkü muhalefet şerhimizden yazıyoruz. “Göçmen” hem maddi ve sosyal durumlarını iyileştirmek hem de kendileri veya ailelerinin gelecekte beklentilerini artırmak için başka bir ülkeye veya bölgeye göç eden kişi ve aile fertlerini kapsamaktadır. “Geçici

koruma statüsü” ise 22 Ekim 2014 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Geçici Koruma Yönetmeliği’nde tesis edilen koruma rejimine verilen isimdir. Geçici Koruma Yönetmeliği’ne göre, bu rejim ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen ve bireysel ya da kitlesel olarak Türkiye sınırlarına gelen ya da Türkiye sınırlarından geçen koruma başvuruları bireysel olarak değerlendirmeye alınmayan yabancılara uygulanmaktadır. Alt Komisyon raporunda birçok yerde bu terimler birbiri yerine kullanılmış ve büyük bir anlam kargaşası yaratılmıştır. Özellikle raporun “Pazarkule Hudut Kapısı’nda İncelemeler” başlıklı 31’inci sayfasının ikinci paragrafında “Bu sığınmacıların büyük çoğunluğunun Suriye, Afganistan, Yunanistan, İran, Fas, Cezayir ve Kuzey Afrika uyruklu sığınmacılar olduğu anlaşılmıştır.” ifadesi yer almaktadır. Belirtmek gerekir ki sayılan menşei ülke vatandaşlarının tamamı sığınmacı statüsüne sahip değildir arkadaşlar çünkü kavram hakikaten çok önemli. Sığınmacının yanı sıra, buradakilerin yani oraya gelen kişilerin bir kısmı mülteci, bir kısmı geçici koruma statüsü, bir kısmı ise göçmen statüsündedir. Bu durumda gerek kanunlarımızda gerekse uluslararası hukukta ciddi farklılıklar vardır. Alt Komisyona sunulan raporda, sınırda bulunan yabancı ülke vatandaşlarının tamamı aynı statüdeymiş gibi bir ifade kullanılması hatalıdır ve yerinde değildir. Raporda uluslararası hukukta yer alan düzenlenmeler açısından yalnızca mültecileri içeren düzenlemelere yer verilmiş olması, ayrıca belirtmek isteriz ki raporun 5’inci sayfasında uluslararası hukukta yer alan düzenlemeler alt başlığına yer verilen uluslararası metinler ağırlıklı olarak mülteci ve mülteci hak ve sorumluluklarına ilişkindir. Sığınmacı, ikincil koruma, geçici koruma, göçmen statülerine ilişkin olarak uluslararası hukukta yer alan düzenlemelere yeterince yer verilmemesi eksiklik teşkil etmektedir. Raporda belirtilenlerin yanında sığınmacı, ikincil koruma, geçici koruma ve göçmen statülerine ilişkin başlıca uluslararası sözleşmeler şunlardır: Vatansız Kişilerin Statüsüne İlişkin 1954 Sözleşmesi, Vatansızlığın Azaltılmasına İlişkin 1961 Sözleşmesi, Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme 1966, İşkence ve Diğer Zalimane Gayriinsani ve Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme 1984, İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi’nin seçmeli protokolü. Ancak, yukarıda belirttiğimiz üzere raporda buna yer verilmemiştir. Raporda uluslararası hukuk yönünde genellikle mülteci üzerinde durulmuştur.

Yabancı uyruklu kişilerin beklediği 200 metrekairelik tampon bölge hakkındaki görüşümüz: Alt Komisyonda yer alan raporun -zaten o alana hep birlikte girmiştik Komisyon olarak- birçok kısmında yabancı uyruklu kişilerin beklediği tampon bölgeden bahsedilmiştir. Ancak bu durum detaylı olarak tüm yönleriyle raporda incelenmemiştir. Nitekim, tampon bölge ülkemiz açısından ciddi tehditler içermektedir. Öncelikle belirtmek isteriz ki tampon bölgeye Türkiye tarafından geçişte herhangi bir kimlik kontrolü yapılmamıştır ve yapılmıyordu. Bu durum sonucu, kanun kaçakları yani kaçakçılar da geçecek, aranan, işte suç işleyen birisi varsa, kanun kaçakları, mahkûmlar, teröristler ya da yalnızca Türkiye’den memnun olmayıp iş aramak isteyenler dahi serbestçe tampon bölgeye girebilmişti, girebiliyor idi yani herhangi bir sınırlama yoktu zaten, bir kontrol de yoktu. Konyalı bir vatandaşımızın bu şekilde yabancı uyruklu kişiler arasına karışarak Yunanistan sınırını geçmesi ve sonrasında darp edilerek Türkiye’ye geri gönderilmesi basında uzunca bir süre yer bulmuştur. Tampon bölgeye Türkiye tarafından sağlanan serbest geçişler büyük güvenlik zafiyetleri doğurmuştur. Böyle önemli bir ayrıntının raporda yer almaması büyük bir eksikliktir. Ayrıca, tampon bölgede bulunan yabancı uyruklu kişi ya da kişiler tarafından sınırın Yunanistan tarafında yer alan Yunan kolluk güçlerine taş ve yabancı cisimler atılmış ve sonrasında geri Türkiye’ye kaçılmıştır. Bu tür hadiselerde Türkiye kolluk güçleri tarafından önlem alınmaması durumunda Türkiye-Yunanistan arasında bu nedenle bir gerilimin doğması kuvvetle muhtemeldir. Nitekim, söz konusu olayda Türk kolluk kuvvetleri tarafından da yeterli uyarı ve ikazlar da yapılmamıştır. Yine aynı şekilde bu husus da raporda yer almamıştır. Bu

iki önemli durumun raporda yer almaması ciddi bir eksiklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Yunanistan Hükümeti tarafından Türkiye-Yunanistan sınırı tatbikat bölgesi edilmesine ilişkin mesele bu raporda yer almıyor. Bu ciddi bir insan hakkı ihlali aslında yani Yunanistan o bölgeyi tatbikat bölgesi ilan ediyor, kim geçerse öldürecek ve maalesef mesuliyeti gündeme gelmeyecek. Raporda yer almıyor bu. Yunanistan devleti tarafından, Türkiye'nin geçişleri durduramayacağını açıklamasını takiben Türkiye sınırı tatbikat bölgesi ilan edilmiştir. Nitekim bu durum Edirne Valiliğinin alt komisyona yapmış olduğu sunumda da konuşulmuştur. Yunanistan devletinin tatbikat açıklaması basında 4. kolordu komutanlığı ve adalar yüksek askerî iç timinden yapılan açıklamalarda, bugün Evros bölgesinde yirmi dört saat süreyle, Türk-Yunan sınırı boyunca ve Samandirek Adası'ndan Meis Adası'na kadar olan Doğu Ege bölgelerine askerî tatbikat yapılacağını bildirdi. Tatbikatlarda gerçek mermilerin kullanılacağı, hafif ve ağır silahlarla atış yapılacağı vurgulanan açıklamalarda vatandaşlara belirtilen bölgelerde dolaşmamaları çağrısında bulunuldu.” şeklinde basında yer buldu 2 Mart 2020 tarihinde. Yunanistan devleti, tatbikat bölgesi açıklamasının arkasına sığınarak Türkiye sınırını geçerek bölgeye giren her türlü kişi ya da kişileri, hedefi etkisiz hâle getirmenin kendince bir zeminini hazırlamaya çalışmaktadır. Yine, aynı şekilde, bu önemli gelişmelere de raporda yer verilmemiştir. Raporda yer alan özel hususlara ilişkin değerlendirmelerimiz Avrupa Birliği tarafından Türkiye'ye mali kaynak ayrılıp ayrılmadığına dair raporda yer alan çelişkiler olarak...

Değerli arkadaşlar, aslında, biz Avrupa Birliği ülkeleriyle vize muafiyeti ve geri kabul anlaşmasını imzalamıştık. Aslında geri kabul anlaşması ve vize muafiyeti de uluslararası sözleşmelere aykırı, biz onu da yaptık gerçi. Tabii “Niye aykırı?” diyeceksiniz? Zulümden kaçan kişilere devletler güvenli bir sığınma bulmak zorunda ama biz ne yaptık? O dönem onu imzaladık, hatta onunla ilgili Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 2 tane kararı var: Hirsi Jamaa ve diğerleri/ İtalyan davası, Büyük Dairenin kararı ve bir de M.S.S./ Belçika ve Yunanistan davası kararı. Yani, aslında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin bu kararları rehber olarak eğer göz önüne alınmış olsaydı bu geri kabul anlaşması ve vize muafiyeti... Yani Türkiye'ye o sözleşme uyarınca giden herkese güvenli bir liman, bir sığınak sağlanmasa bile o sözleşmenin imzalanması bile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırılık teşkil etmekte.

Şimdi, Yunanistan devleti tarafından Türkiye'ye geçişleri durduramayacağını açıklaması takiben... Türkiye sınırı tatbikat bölgesi ilan edilmiş. Tabii, bu gerçekten apayrı bir olay yani bu başlı başına bir insan hakları ihlali ama Avrupa Birliği tarafından Türkiye'ye mali kaynak ayrılıp ayrılmadığına dair raporda yer verilen bilgiler de şu şekilde: Alt komisyon raporunun 10'uncu sayfasının 2'nci paragrafında “18 Mart 2016 tarihinde Avrupa Birliğinin Türkiye-Avrupa Birliği Göç Eylem Planı çerçevesinde ülkemizde bulunan Suriyelilerin ihtiyaçlarına yönelik olarak proje bazlı taahhüt ettiği 3 milyar euroluk ilk kısmı mali kaynağın tahsisi sürecinin hızlandırılması kararlaştırıldı.” Ancak Avrupa Birliğinin taahhütlerini yerine getirmediği belirtilmektedir. Avrupa Birliğinin mali destek sözünü tutmadığı yönündeki ifadeler sığınmacıların Avrupa'ya geçişine engel olunmaması şeklindeki konjonktürel kararlarla birlikte değerlendirdiğinde zihinlerde oluşan çağrışım İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bünyesindeki bir alt komisyonun hazırladığı raporun maksadıyla, ruhuyla çelişmektedir. Tamamen ekonomik nedenlerle Avrupa Birliğinden para alınmadığı için sığınmacıların Yunanistan'a açılan sınır kapılarına, Meriç kenarına yığılmasına izin verildiği algısının oluşmasına zemin hazırlamıştır. Kendi amaçlarını gerçekleştirmek için sığınmacıların araç olarak görülmesi son derece yanlıştır. Bu durum aynı zamanda insan haklarına aykırılık teşkil etmektedir.

Raporun 37'nci sayfasında yer alan Doyran köyü incelemelerine ilişkin olarak -yani burası da epey uzun, buraya zamanınızı harcamayayım- hep birlikte gittik arkadaşlar. Orada muhtara sorduğumuzda evet, burada 400 kişi vardı ancak otobüslerle gece on buçuk on birde gelindi, bunların

benzin istasyonuna, başka bir taraflara götürüldüğü söylendi. Ama Valiliğin açıklaması... Yani bir yerde toplanılmışsa, eğer insanlar orada yoksa bunların hepsi Yunanistan'a geçmiş kabul ediliyor, farz ediliyor. Yani varsayımlarla bu söyleniyor. Bu varsayımlar... Maalesef orada bire bir konuştuğumuzda hepimiz de bunu duyduk arkadaşlar yani bu yalan dolan değil. Yani "Otobüsler geldi, götürdüler." dediler. Yani bu kadar açık ve net.

Raporun 37'nci sayfasında yer alan İpsala Hududu Kapısı'nda yapılan incelemelerle ilgili... Burasını da yine uzatmayayım fazla, zamanınızı da almak istemem. İpsala'da devlet, oraya gelen kişilerin –gayet rahat- hepsini Pazarkule'ye yönlendiriyor, oraya almıyor. Ne için? Burada çünkü ticaret var. Ben bu ticaretin burada aksamasını istemiyorum yani aslında gelenlerin hepsi devlet yetkilileri tarafından Pazarkule'ye yönlendiriliyor. İşin gerçeği buydu. Hepimiz orada bunu açık, net öğrendik. Burada, raporda yani "yakını kaybetmiş sığınmacı" ifadesi geçiyor; bu doğru, evet, arkadaşlarıydı, doğru. Sayın Alt Komisyon Başkanımızın anlattıkları sözlerin hepsine aynen katılıyorum orada ama yakını değil, akraba değil.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU - Heps akrabaşıydı.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yok, ağabey ya arkadaşıydı.

ATAY USLU (Antalya) – Yakınıyla kastettiğimiz arkadaş da olabilir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Arkadaşı yani. Her 2 Başkan olarak ikiniz de burada sözlü olarak ifadelerinizde zaten "arkadaşları" diyorsunuz yani orada doğruydu "arkadaşı" ibaresi ama rapordaki "yakını, akrabaşı" ifadesi doğru değil. Yani söyleyeceklerim bunlardan ibaret. Biz, bunu yazılı olarak Sayın Komisyon Başkanımıza verdik, muhalefet şerhimizin de raporda yer almasını talep ediyoruz ve bu şekilde de düzeltilmesini istirham ediyorum.

Teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, Mahmut Bey'e biz de teşekkür ediyoruz.

ATAY USLU (Antalya) – Birkaç şey söyleyeceğim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ben, bir şey söyleyeyim de.

Şimdi, bu özellikle Pazarkule'de dinleme, görüşme olanağı olmamasıyla alakalı bir iki ifadeyi kullanmak isterim. Malumunuz, tam heyetimizin gittiği esnada kimimizin kule üzerinde kimimizin tellerin orada bulunduğu esnada karşıdan gerçek mermiyle ateş oldu.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ateşler oldu, doğru.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – 3 kişiyi sedyelerle ambulansların taşıdığını biz gördük, kaos ortamı vardı.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Doğru.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Herkes bir tarafa dağılmıştı ve daha sonra bunlardan birinin öldüğünü öğrendik. Bizim de değerlendirmemiz, Sayın Valimizle birlikte orada yaptığımız değerlendirmede bir görüşme olanağının, ortamının o risk ve kaos durumunda olamayacağını gördük, biliyorsunuz. Bu, bundan mütevellit bir konudur Mahmut Beyciğim.

Tamam, teşekkür ederim.

Atay Bey, siz bir şeyler ilave edeceksiniz herhâlde.

ATAY USLU (Antalya) – Mahmut Bey'in değerlendirmelerine, katkılarına teşekkür ediyorum. Alt Komisyon toplantısı sonrası geçen hafta pazartesiye kadar süre vermiştik hani raporu nihai vermek için ama rapor yetişmediği için bazı şeyleri size dercedemedik yani tatbikat bölgesi ilan edilmesini

mutlaka ekleyebiliriz. “Sığınmacı” “mülteci” “şartlı mülteci” “göçmen” kelimeleri arasında anlam bozuklukları olduğunu söylediniz. Ben, özellikle raporun bu noktaya gelişindeki değerlendirme kısmını kendim, bizatihi tek tek gözlemledim. Kaçan bir kelime olduğunu zannetmiyorum ama ola ki özellikle değerlendirme bölümünde varsa bunu değiştirelim. Yalnız şunu ifade edeyim, bunlarla ilgili “sığınmacı” “mülteci” “şartlı mülteci” “ikincil koruma” “uluslararası koruma” bu deyimlerin hukuki ve fiili karşılıklarında aslında çok iyi biliyorum. Kendimizi de anlatma açısından olmasın. Yalnız, şunu ifade edeyim: Sayın Valinin açıklamalarında veya diğer görevlilerin açıklamalarında bu kavramlar karışıyor. Neticede siyasi liderlerin açıklamalarında da bu kavramların karıştığını ben sık sık gözlemliyorum ama özellikle değerlendirme bölümünde gözden kaçırdığımız somut bir şey varsa -bizim, Valinin ifadesini düzeltecek hâlimiz yok, oradaki ifadeleri- onları düzeltelim. Yalnız, şunu ifade edeyim: Tabii “sığınmacı” kelimesi bizim hukukumuzda yok yani yazılı hukukumuzda yok ancak bu uluslararası hukukun bir kavramı. Sığınmacı, uluslararası koruma arayan herkes için kullanılıyor. Dolayısıyla, Fas’tan da gelse, Cezayir’den de gelse, Almanya’dan da gelse uluslararası koruma başvurusu yapıyorsa biz buna “sığınmacı” diyoruz. Ha, bunun başvurusu kabul edilir, ülkesinde o Cenevre Konvansiyonu’nda yazan 5 şartın olduğu görülürse Avrupa’dan geldiyse ne diyoruz? “Mülteci” diyoruz, Suriye’den geldiyse “geçici koruma” diyoruz veya başka bir Asya ülkesinden geldiyse “şartlı mülteci” diyoruz. Bunların farkındayız, bunu da ifade etmek isterim. Özellikle, değerlendirme bölümünde varsa bir ifade hatası düzeltelim ama ben burada özellikle sığınmacı kelimesini kendim tek tek, dikkat ederek yazmaya çalıştım, doğrusu sığınmacıdır. Sığınmacı, herhangi bir statü elde etmemiş kişilerin tamamına kullanabilecek bir terimdir. Elde ettiyse, Suriyeliyse eyvallah, “geçici koruma” ifadesini kullanıyoruz. Şunu da ifade edeyim: Geçici koruma statüsü yönetmelikle düzenlenmeden öte, bizim Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’muzda da vardır. Onu da ifade etmek isterim, kanuni bir terimdir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Biz teşekkür ederiz.

Sayın Yayman...

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Teşekkür ederim. Değerli Başkanım.

Çok değerli milletvekilleri; aslında kifayetimizakere, corona günlerinde bu salonda da çok fazla bulunmamızın sağlığımız açısından doğru olmadığı konusunda bir ortak kabul de var.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; Göç ve Uyum Alt Komisyonunun 3-4 Mart 2020 tarihlerinde İpsala, Pazarkule Sınır Kapıları ve Doyran’daki incelemeleriyle ilgili bir raporu var. Emegi geçen arkadaşlara teşekkür ediyoruz. Burada raporla ilgili değerlendirmeler yapıldı. Ben birkaç not aldım. Şimdi, sayın hatiplerden birisinin... Yani ben tekrar o tartışmalara dönmek istemiyorum fakat kayıtlara da geçmesi bakımından bir şeylerin söylenmesi gerekiyordu, ben bunların not edilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Şimdi, burada iktidara eleştiri yaparken, eyvallah, yapılabilir ama dönüp de bir taraftan da amacını aşan ifadelerle “Bati’ya karşı koz olarak kullandı...” Ben doktora yaparken böyle ifadeler kullandığımızda hocamız bize derdi ki: “Böyle genel ifadeler kullanma, somut, müşahhas şeyler...” Nedir mesela? Türkiye Cumhuriyeti devleti Bati’ya karşı koz olarak neyi kullandı? Ben mesela bunu görmek istiyorum, duymak istiyorum. Bu ifadeleri asla tasvip etmiyoruz. Türkiye Cumhuriyeti devleti tarihten bu yana -böyle bir tarih meselesine dönmek istemem ama- her zaman mazlumun yanında yer almıştır. Tam beş yüz yıl önce İspanya’dan, engizisyona mahkûm edilen Yahudileri bu ülkeye aldığı gibi, daha sonra, yine bizim akrabalarımız olan, Kuzey Irak’ta yaşayan vatandaşlarımızın Saddam Hüseyin’in kimyasal silah kullanması karşısında 1990-91 döneminde, Avrupa’nın tek laf etmediği, sesini çıkarmadığı bir dönemde 1 milyona yakın sığınmacıyı Türkiye kabul etmiştir, çok da iyi etmiştir, Allah

razı olsun o günün yöneticilerinden. Bugün Suriye meselesinde 6,5 milyon insan sığınmacı durumuna düşmüşken, bunların 3,6 milyonu Türkiye'ye gelmişken yani bir taraftan "Türkiye Cumhuriyeti devleti neden bu sığınmacıları aldı?" deyip diğer taraftan sınır kapıları açıldığı zaman "Neden bunu bıraktınız?" demek, herhâlde somut bir çelişki var burada yani bunu ben anlamıyorum, birisi anlıyorsa lütfen söylesin. Hem siz bir taraftan bu sığınmacılar üzerinden Türkiye'yi eleştireceksiniz hem de Türkiye Cumhuriyeti devleti uluslararası sözleşmelerden kaynaklanan hakkını kullanıp burada sınır kapılarını açtığı zaman da Türkiye'yi eleştireceksiniz. Bunun bir adı var; bu ne perhiz bu ne lahana turşusu.

Diğer taraftan, Halkların Demokratik Partisi hatibinin "Sığınmacılar taş atıyordu ve bunlara Türkiye Cumhuriyeti devleti müsaade etti..." Bu dili asla kabul etmeyiz yani Türkiye Cumhuriyeti devleti...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Apaçık gördüğümüz bu.

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Bir dakika, ben dinledim sizi, müsaade edin Ömer Faruk Bey.

Ya, bu dil gerçekten hiç doğru bir dil değil. Burada olanları...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Kral çıplak Hüseyin Bey.

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Kral çıplakla alakası yok Ömer Faruk Bey.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Siz gelseydiniz keşke.

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Yani bir tarafta insanlara gerçek mermilerle ateş edilirken, diğer taraftan siz "Yok, şöyle mi oldu, böyle mi oldu..." Ayrıca, Türkiye'nin İçişleri Bakanı, ismi kim olursa olsun, bu ifadelerinizi kabul etmek de doğru değil, bunun da ben kayıtlara geçmesini isterim.

Yine burada konuşuldu, bugün bizim gündemimiz Göç ve Uyum Alt Komisyonunun raporu, işkence var mı yok mu. Şimdi, Anayasa önümüzde, İç Tüzük önümüzde. Biz Alt Komisyon olarak ve İnsan Hakları Komisyonu olarak burada bir uyumlu bir çalışmayı yürütüyoruz. Hepimiz cezaevlerine gittik, Türkiye'nin en tartışmalı cezaevlerine. Burada ne Halkların Demokratik Partisinden bir vekilimiz -çok şükür ki ne güzel- ne Cumhuriyet Halk Partisinden ne de diğer partilerden, İYİ PARTİ'den vekilimiz... "Evet, Türkiye'de somut olarak işkence vardır." ifadesi raporlara girmedi. Ben şimdi Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir vekiliyim ve bir akademisyenim. Şimdi, rapora girmeyen, tanımlanmayan bir meseleyi, üstünden bu kadar zaman geçmişken ben tekrar dile getirmenin de doğru olmadığını ifade...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Tek bir vakadan bahsettim, kaçırılanlar ve işkence edilenler.

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Hayır yani Ömer Faruk Bey, bak, sizinle beraberdik o toplantılarda. İşte, burada ben tekrar soruyorum, basın da burada: Türkiye Cumhuriyeti devletinde...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Cezaevinden bahsetmedim ki.

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Bir dakika, bir soru soracağım. Bir soru soracağım.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Onunla ilgili ayrı baro raporları var. Bahsettiğim, spesifik kaçırılanlar ve işkence görenler.

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Yani ben kendi işimle ilgili konuşabilirim, diğer işlerle ilgili konuşamam da. Kendi işimizle de ilgili asla -ben nezaketimle söylüyorum- amacını aşan ifadelere müsaade etmeyiz. Bütün Komisyon üyelerimiz burada, İnsan Hakları Komisyonu üyelerimiz, herkese açık. Yani ne güzel, bunu bir iktidar-muhalefet rekabeti içinde söylemiyorum, gerçekten inanarak; ne güzel yani işkencenin organize, taammüden bir işkencenin olmaması ama amacını aşan giriş çıkışlar da vardır, bunlarla da ilgili zaten Sayın Başkanımız Jandarmayla ve yine İçişleri Bakanlığıyla

görüşmelerine devam etmektedir. Burada yani Türkiye ile Yunanistan'ın aynı kefeye konulması yani herhâlde bu sehven oldu, bu doğru değil yani "Yunanistan insan hakları ihlali yapıyordu ama Türkiye de yapıyordu." bu doğru değil çünkü tarih önünde...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Net bir olaydır.

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Yani ben bunu öyleyse kınıyorum bu ifadenizden dolayı. Bu ifadeyi kabul etmiyoruz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Kral çıplak Hüseyin Bey.

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Evet, kral çıplak Ömer Faruk Bey.

Şimdi, burada sizin keşke Pazarkule'deki, Doyran'daki, Suriyeli mültecilere sahip çıktığınız kadar Halkların Demokratik Partisinin önünde oturan o analara da sahip çıksanız ya. Yani bu illa böyle karşılıklı polemik mi olsun? Bu şuna benziyor:

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Allah aşkına, konu bu mu yani? Ne alaka?

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – İşte konu bu mu? Ne alaka? Hayır, hayır, ne alaka işte değil mi?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Altından kalkamayız. Hep bundan işte, konu bu. Bakın ben kaçırılanlar ve işkenceden bahsediyorum, siz cezaevleri diye geliyorsunuz. Cezaevleri diye bir şey söylemedim ben.

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Ya, bir dakika, siz konuyla alakasız konuştuğunuz için ben de size nezaketimle cevap vermeye çalışıyorum yani.

Şimdi, arkadaşlar, burada, Türkiye Cumhuriyeti devleti, 83 milyon biriz ve beraberiz. Farklı partilerimiz olabilir, eyvallah, buna saygı duyuyoruz, demokrasinin gereğidir ama Macaristan'da 10 kişiye yapılan muamele ile Türkiye'deki bu kampla Ben ki Hatay Milletvekiliyim, bizde 400 bin Suriyeli var ve bir ilçemizin nüfusundan daha fazla Suriyeli var. Yani burada bu hakikatler ortadayken ben bu meselenin bir iktidar-muhalefet rekabetine kurban edilmesine asla müsaade edilmemesi gerektiğini düşünüyorum.

Sayın Başkanım, sözü uzattım, kusura bakmayın, ben sizin şahsınızda Atay Bey'e ve o Komisyonda olan arkadaşlara teşekkür ediyorum, Türkiye Cumhuriyeti devleti anayasal bir hukuk devletidir; hangi partiden, hangi ırktan, hangi mezhepten olursa olsun insan hakları ihlaline temelli, ontolojik olarak karşıyız, bunun da tutanaklara girmesini ifade etmek istedim.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Biz teşekkür ediyoruz Sayın Yayman.

Arkadaşlar, Hüseyin Bey'in de bahse konu ettiği pandemi süreci ortamımız yavaş yavaş herhâlde hasıl oldu.

Buyurun Sayın Tanrıkulu.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli bürokratlar, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle bu gezi için Komisyona ve geziye katılan arkadaşlara, uzmanlara teşekkür ediyorum. Sonuçta ağır bir insan hakları ihlali ortamında Komisyonumuz müdahale etmişti en azından. Bir rapor ortaya çıkmıştır, o raporu burada tartışıyoruz. Ben de kararı gören ve giden arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Ancak bir iki şeyi önceden söylemem lazım. Burası İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu. Kanunla kurulmuş bir ihtisas komisyonu değil. Dolayısıyla, bu Komisyonun özelliği gereği eleştirilerimiz sert olabilir, ağır olabilir; buradaki arkadaşlarımızın diğer komisyonlardan farklı olarak daha tahammüllü, daha hoşgörülü olması lazım eleştirilere karşı. Ben, bu ortamın bu İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunda sağlanması gerekir diye düşünüyorum çünkü bu Komisyon diğer bütün komisyonlardan farklı bir komisyon; en azından, Hükûmetin, diğer kurumların veya örgütlü diğer grupların, terör örgütlerinin tümünün insan hakları ihlallerine karşı onları inceleyen bir komisyon. Her taraftan gelen yani işte cevaplara da yanıtlara da doğrudan doğruya bir ön kabul, doğrudan kabul etmeden şüpheyle bakmamız gereken bir komisyon aynı zamanda, insan hakları ihlallerinin doğası gereği. Dolayısıyla, aynı açıdan bakmayabiliriz ama eleştirilerde daha hoşgörülü olmamız gerekir diye düşünüyorum öncelikle.

İşkence konusuna ben de girmek istiyorum; siz de girdiniz, Sayın Yayman da girdi, diğer arkadaşlar da girdi. Yani hayatı boyunca işkenceye karşı mücadele etmiş, kimden gelirse gelsin mücadele etmiş birisiyim. Birçok kurumda bu konuda çalıştım, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde onlarca karar da aldım, burada hukuk olmadığı için. Şimdi, farklı bir konumdayız yani “Türkiye’de işkence yoktur.” demekle işkence yok olmuyor sonuç itibarıyla.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – “Var.” demekle de var olmuyor.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Evet. Ama sonuçta, işkence, bana göre de Türkiye’de yani sistematik bir biçimde, gözaltı merkezlerinde, gözaltına alınma sırasında bir yöntem olarak uygulanan bir durumdur. Bu, benim, hem Bakanlığın istatistiklerinden hem bununla ilgili çalışan sivil toplum örgütü raporlarından ve bizzat kendi gözlemlerimle ortaya çıkardığım sonuçtur. Ha, cezaevlerine gidilmiştir -6-7 tane cezaevine- koşullarda insanlarla görüşülmüştür. Onlar kötü muamele olabilecek uygulamaları belki söylemişlerdir ama onun ötesinde birçok uygulama da var bizzat tanık olduğumuz, bildiğimiz uygulamalar da var.

Dolayısıyla, bizim, işkence konusunda da Komisyon olarak...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Tanrıkulu, hemen bir parantez açabilir miyim.

Spesifik konularda, diyelim ki böyle bir durum söz konusu olduğunda, biz Komisyon olarak, bize ulaşan ne varsa bunu -mesela, son bu şeyde de- hem İçişleri Bakanlığımızla hem Valilik makamıyla sair suretlerde görüşüyoruz.

Bizim buradaki esas muradımız şu, onu öncelikle söyleyeyim: Siz de bahsettiniz, burası İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, katılıyorum, hassasiyeti olan bir komisyon. Bu Komisyonu zehirlememek lazım; dille de üslupla da eleştiriye açan mahiyet itibarıyla da zehirlememek lazım çünkü birbirimize olan güvenimizi kaybediyoruz. Bu çok önemli bir şey ve samimi olmak lazım. Bir yerde varsa bir durum onun üzerine gidelim ama varmış gibi yapıp bunun üzerinden bir propagandaya dönüştürmek de doğru değil. Mesela, son günlerde 63 tane ayrı ayrı dilekçe geldi. Bu 63 dilekçe yerine 1 dilekçe de gelebilirdi; 1 dilekçe yazıp hepsi de imzalamış olabilirdi. Neden böyle bir yol tercih edildi ben anlamadım mesela.

Teşekkür ederim.

Buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan, “somut olay” dersiniz, bakın, birçok somut olay var; bizzat bana ulaşan, benim Bakanlığa sorduğum birçok somut olay var. Diyarbakır’da Çarşı Karakolunun karşısında, kafede 2 kafe işleticisi, 1’i öğretmen, 1’i... Paylaştım, Bakanlığa bildirdim, fotoğraflarını paylaştım. Yani bir gecede dişleri paramparça edilmiş, 3 tane diş yok o çocuğun. Yani bu oluyor hem de karakolun karşısında, 40 metre uzağındaki bir kafede.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sezgin Bey, doğru değil ama buna “Sistematik olaylar var.” demek de doğru değil.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bakın, ismini söyleyeyim, Sayın Başkan, bitireyim ben, konuşmama bir bakın.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bakın, siz de avukatsınız, ben de avukatım aynı zamanda. Baro başkanları Ankara’ya gelmişler, toplantı ve gösterişi yürüyüşü haklarını kullanmak istiyorlar silahsız, saldırsız bir biçimde. Şimdi, bu bir insan hakları ihlali değil midir? İnsan hakları ihlali bana göre. Önceden izin almaksızın, kamu düzenini de bozabilirler -bakın, İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarına göre söylüyorum, AYM’nin kararlarına göre söylüyorum- aksatabilirler de; toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının özü budur. Ağır insan hakları ihlalleri oldu orada, yirmi yedi saat boyunca orada beklettiler. Hadi “işkence” demeyelim ama bulundukları koşullar, onlara su verilmemesi, ekmek verilmemesi, ihtiyaçlarının karşılanmasının engellenmesi, en azından, bakın en azından bu tablo içerisinde bir kötü muameleyi baro başkanları üzerinden dünyaya göstermiştir. Bunu yapanların Türkiye’ye bu kötülüğü yapmaya hakkı yok, böyle bir tabloyu baro başkanları üzerinden dünyaya göstermeye hakları yok. Onların o kötü koşullarda, çadır alınmadan ya da ihtiyaçları karşılanmadan orada bekletilmesine hakları yok. Bunu kim yapmışsa -açık söylüyorum- Türkiye’deki bu ortamın, insan hakları ortamının bütün dünyaya gösterilmesine hizmet etmiştir, doğru bir şey yapmamıştır. Bakın, bu ortamın kendisi iki hafta önce hepimizin gözü önünde oldu. Dolayısıyla “Yok.” demekle olmuyor.

Benim size bir önerim var, bakın Komisyon olarak bunu yapalım: Türkiye Avrupa İşkenceyi Önleme Sözleşmesi’ne taraf mı? Taraf. Onun denetim mekanizmasına taraf mı? Taraf. 2016 yılından bu yana, ondan önceki bütün raporlar Hükûmetin izniyle açıklanmış. 2016’dan itibaren 16, 17, 18, 19’da –Hükûmetin izniyle gelmişler bakın, Hükûmetin izniyle gelmişler- 4 sefer Türkiye’ye gelmişler, 1 sefer düzenli ziyaret yapmışlar, 3 kez “ad hoc” şeklinde bir ziyaret yapmışlar Türkiye’ye; raporlarını Hükûmete göndermişler; Hükûmet görüşlerini bildirmiş ama yayımlanması için izin verilmiyor. Bakın, bu olgu tek başına -hani “2016’daki koşullar” falan filan diyebilirsiniz- izin verilmemiş olması, hâlen onların yayımlanmamış olması Türkiye’de karine olarak işkencenin var olduğunu gösteriyor zaten; bizim bir şey söylememize gerek yok. Bunu Türkiye’nin muhatapları, uluslararası muhatapları bu şekilde görüyor.

Dolayısıyla, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu olarak bize düşen görev aynı zamanda bu, hadi çağrı yapalım, beraber çağrı yapalım Hükûmete “Bu rezervi niye koydunuz, rezervi kaldırın.” diyelim. Varsa oradaki öneriler, biz de görelim, Komisyon olarak biz görelim. Bakın, siz Adalet ve Kalkınma Partisi milletvekilisiniz ama o partideki milletvekilliği mensubiyetiniz buradaki sıfatınızın önüne geçerse bu Komisyonun da saygınlığı kalmaz zaten; mesele biraz burada. Mesela, bu konuda bir inisiyatif alsanız bu Komisyonun saygınlığı 10 kat daha artar, 10 kat daha artar. Bakın, sözleşmeden kaynaklanan bir durum var ve buna izin vermeyen Hükûmet var; somut bir biçimde söylüyorum.

Otuz yıldır açıklanan raporlar var, şimdi açıklanmayan raporlar var; bu somut bir mesele. Dolayısıyla siz ne kadar dersenez deyin, o raporlara rezerv konduğu sürece Türkiye’de bu muhataplarımız bunu söyleyecekler. Daha somut başka şeyler de söyleyebilirim.

Yani işkence, zorla kaybedilme konularını falan zaten yazıyoruz, çiziyoruz; aynı düşünmüyoruz, zaman zaman aynı düşündüğümüz vakalar da oluyor. Bu konuda, bizim eleştirilerimizin doğruluğu konusunda bir şüphe kafanızda olsun ki insan hakları konusunda yol alabilelim. Bakın, Hükümetiniz on sekiz yıldır iktidardır; on sekiz yıl önce başladığı yerle şimdi geldiği yer arasında farklılıklar olabilir. Bunu siz içeriden göremeyebilirsiniz ama biz... Dolayısıyla size ulaşmayanlar bize ulaşabilir. Bizim eleştirilerimiz yapıcı eleştiriler, eleştirilerimizi insan hakları ihlallerinin önlenmesi konusunda yapıcı eleştiriler olarak görün, bu şekilde alın; takdir size ait, uyarınız uymazsınız.

Bakın, burada ben raporu yazan arkadaşlarıma da teşekkür ediyorum. Alt komisyon üyesi 2 arkadaşımız gerçekten -siz de eksikliğini falan gördünüz zaman zaman, okuyacaksanız- kapsamlı bir rapor hazırlamışlar 7 sayfalık; son kısımda siyasi eleştiriler de var Suriyeli mülteciler konusunda.

Evet, sonuçta mülteciler, sığınmacılar -neyse adları işte- Suriyeliler başta olmak üzere Türkiye’nin bir olgusu hâline geldiler yani bizim sosyolojik olarak incelememiz gereken nüfusumuzun bir parçası hâline geldiler; büyük sorunlar. Yani Türkiye’den bütün Avrupa’ya kırk yılda, elli yılda giden göçmen sayısı, mülteci sayısı, sığınmacı sayısı 4 milyon değil, bize üç yılda, dört yılda gelen sığınmacı, mülteci, göçmen sayısı o kadar. Dolayısıyla böyle bir sorunla, bu kadar büyük bir sorunla, dünya ölçeğinde, zaman dilimi bakımından, yoğunluk bakımından karşı karşıya kalan başka bir ülke de yok. Dolayısıyla bu konuda, nüfusumuzun önemli bir parçası hâline gelecek bu göçmenler konusunda daha uyumlu, daha birlikte, daha tutarlı çalışmamız lazım. Ben şunu kabul etmem yani yakınları 1980 askeri darbesinden sonra yurt dışına sığınmacı olmuş, mülteci olmuş, o prosedürleri bilen, giden, gezen, dolaşan, onların durumunu dünyada bilen insanlardan biriyim ve sığınmacılığın, göçmenliğin en zor, en berbat insanlık hâli olduğunu da biliyorum. Hiç kimse kendi evladından, çevresinden, toprağından kendi iradesiyle kopmak istemez; ya savaştır ya can güvenliğidir ya da ekonomik nedenlerdir, büyük bir eziyet çekerler... Dolayısıyla bu konularda uzlaşabiliriz, Türkiye’nin önünü açabiliriz çünkü bugün siz varsınız, yarın başkası gelir ama bunlar, Türkiye’nin nüfusunun bir parçası olacaklar. Bu sorunları beraber konuşabiliriz ama bakın, burada sorun şudur yani bizim eleştirdiğimiz konu şudur:

1) Suriye politikası; bunun genel eleştirilerini yapıyoruz, şimdi burada söyleyecek değiliz.

2) Mültecilerin zaman zaman uluslararası ilişkilerde bir silah olarak kullanılması meselesidir. Doğru olamayan budur. Hükümet zaman zaman uluslararası ilişkilerde Türkiye’de bulunan mültecileri uluslararası ilişkilerin bir aracı olarak kullanıyor. Bu, temel insan haklarına aykırıdır; o mültecilerde yarattığı beklenti, umut, onlarda yarattığı travma bakımından ağırdır, Hükümetin yapmaması gereken budur. -Bunu da son kısımda Mahmut Bey söylemedi ama buna ilişkin eleştiriler de burada var- Dolayısıyla bunlara karşı çıkmalıyız. Tabii ki nefret söylemine karşı çıkacağız, Avrupa’nın ikiye bölünmüş politikasına karşı çıkacağız, Avrupa’yı Türkiye’yi bir mülteci evi olarak tutan politikalarına tabii ki karşı çıkacağız. “Ben parasını vereyim, Türkiye’de kalsın, aman bana bulaşmasın.” politikalarına tabii ki bu insan hakları ortamında karşı çıkacağız, çıkmalıyız, ağır eleştireceğiz ama bizim Hükümetimizin de bu Hükümetin de mültecileri Avrupa bakımından, diğer ülkeler bakımından uluslararası ilişkilerde bir araç olarak kullanmasına da karşı çıkmalıyız. Bu olayda da bu olmuştur yani konjonktürel olarak İdlib’de meydana gelen olaylardan sonra konjonktürel olarak bu olmuştur.

Peki, niye şimdi bu yapılmıyor? O zaman ihtiyaç vardı uluslararası ilişkilerde, kullanıldı mülteciler, yollar açıldı; şimdi böyle bir ihtiyaç yok, dolayısıyla kullanılmıyor. O zaman kapı her zaman açık olsun yani her zaman açık olsun. Bu yapılsa doğru bir politikadır, karşı çıkmam ama uluslararası

ilişkilerde zaman zaman ihtiyaç duyulduğu anda buna başvurulursa başka zaman başvurulmazsa bu, yanlış bir politikadır, mültecilerin temel insan haklarına da aykırıdır; burada altını çizdiğimiz, sizin de çizdiğiniz terk etme hakkı bakımından da aykırıdır dolayısıyla -siz de ifade ettiniz aynı zamanda- buna karşı çıkalım. Bazı şeyler bakımından da, rapora geçmiş olması bakımından da bunu doğru buluyorum. Bu, en azından Türkiye'deki insan hakları ihlalleri bakımından nelerin yanlış olduğu, Yunanistan'ın yapması bakımından da bizim raporumuzda yer almış. Yani belki Türkiye'den bir olay olsa bu raporu bu şekilde yazmazsınız ama mesela, işte biber gazı sıkılması ve ses bombaları atılması sayfa 21'de bir temel insan hakları ihlali olarak söylemişsiniz; çok güzel bir şey, bence de öyle. Ama Türkiye, en fazla biber gazı ithal eden ülke sonuçta ve bunları da yurttaşlarına karşı kullanıyor yani temel haklarını kullanmak isteyen, toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkını kullanmak isteyenlere karşı kullanıyor, buna da karşı çıkmışız. Umarım yani Türkiye'de bir olay olduğu zaman da buna karşı çıkarız.

Ayrıca, basın açıklamanızı da -hani Komisyon Başkanı olarak mı yaptınız, Komisyon adına mı yaptınız tartışmasını bir tarafa bırakıyorum- yapmışsınız bir sefer yani. Ama Human Rights Watch Direktörü Kenneth Roth'un 2 tane "tweet"ine atıfta bulunduğunuz için de teşekkür ediyorum size. Umuyorum Kenneth Roth'un bundan sonraki "tweet"lerine de, raporlarına da, Human Rights Watch'un raporlarına da, Türkiye'ye ilişkin raporlarına da aynı kıymeti verirsiniz.

Çok teşekkür ediyorum.

ATAY USLU (Antalya) – Kısa bir şey söylemek istiyorum ama müsaade ederseniz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şimdi, Fahrettin Yokuş Bey, bize bir gösterge... Bakanlığın Covid-19 konusunda riskli bölge haritası var. Şu anda biz riskli bölge haritasının içerisindeyiz.

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Meclisin kendisi...

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – En yüksek riskli.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – En yüksek risk bölgesi.

Bir an evvel şimdi Sayın Müdür Vekilimize söz vereceğim son durumla ilgili.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ali Bey, bitirelim.

ATAY USLU (Antalya) – Başkanım, çok kısa bir şey söyleyecektim Sezgin Bey'le ilgili ama.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun.

ATAY USLU (Antalya) – Ben de teşekkür ederim.

Sezgin Bey'i ben takip ediyorum, bu mülteciler konusunda hakikaten doğru dili kullanıyor, teşekkür ederiz. Sizin de hazırladığınız Göç ce Göçmen Sorunları İnceleme Komisyon Raporu var, CHP olarak bu Komisyonla ilgili.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Evet.

ATAY USLU (Antalya) – Bu raporu da okuduk, çok da istifade ettik, gerçekten.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ben de okudum.

ATAY USLU (Antalya) – İçinde değerli öneriler de var, değerlendirmeler de var. Ama sizden ricam, hani bu özellikle seçim döneminde mültecisiz, sığınmacısız şehirler oluşturmak isteyen belediye başkanı adayları çıktı, ya, onlara da bunu okutmanız.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Onlara da o eğitimi veriyoruz.

ATAY USLU (Antalya) – Sizden ricam, tabii, Kemal Bey önsöz yazmış, Kemal Bey’e de arada yani bu konuları hatırlatmanızı rica ederim. Hakikaten rapordan çok istifade ettik, çok doğru ifadeler var, yani olması gereken şeyler burada var.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Yani popülizme, bakın, bu siyasetçilerin popülist söylemine...

ATAY USLU (Antalya) – Bir şey söyleyeyim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Evet.

ATAY USLU (Antalya) – Hani dediniz ya Avrupa için, Türkiye’yi kullanılıyor vesaire. Ama hakikaten oy için sığınmacılar kullanılmasın, iç politikada oy için özellikle yerel seçimlerde sığınmacılar çok acımasız bir şekilde kullanıldı.

MELİHA AKYOL (Yalova) – Evet, evet, amaçlarına da matuf oldular.

ATAY USLU (Antalya) – Yani hem vatan haini ilan edildi, birinci sınıf vatandaş olarak gösterildi, işte, diğerleri, Türk milleti ikinci sınıf vatandaş... Bu konuda ortak politikalar geliştirmemiz gerektiğini düşünüyorum. Yani sizin baştan itibaren bu konudaki, özellikle sığınmacılar konusundaki dilinizi takip ediyorum, teşekkür de ediyorum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Estağfurullah. Bu eleştirileri ben de biliyorum yani sonuçta anında müdahale ediliyor, anında ama. Yani mülteci konusu, sığınmacı konusunun yerel ölçekte bir popülizm konusu olmaması lazım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Seçim sırasında da.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Yani bu değerlerden uzak... Mutlaka siyasetçiler vardır, her siyasi partiden siyasetçiler vardır. Biz en azından yani üzerimize düşeni yapmaya çalışıyoruz.

ATAY USLU (Antalya) – Teşekkür ederim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Nitekim o diller de düzeltildi, yapıldı, kaldırıldı o uygulamalar falan, siz de takip etmişsinizdir; o müdahalelerden sonra oldu yani.

Teşekkür ederim ben de.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ali Bey, çok kısa lütfen, çok kısa çünkü ne olur ne olmaz.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Ben de şunu ifade etmek istiyorum: Sığınmacılar insandır ve onların da hakları var ve maalesef gerek Pazarkule’de gerek de Doyran Köyü’nde -bizzat ben de sizin Komisyon incelemesinden bir gün önce gidip oralarda incelemelerde bulundum- orada o insanların bir şantaj aracı olarak sınıra yığılması doğru bir davranış olmamıştır.

Az önce ifade ettiğiniz gibi, bazı yerel yöneticilerimizin bunu bir popülizm aracı olarak, seçimde oy almak için bir araç olarak kullanmasını doğru bulmayanlardanım ve bunu da ifade edenlerdenim. Sonuçta insanlar zorunlu oldukları için, savaştan kaçıp canlarını kurtarmak için buralardalar; onlara sahip çıkmak gerekiyor

Sınırdı yaptığım incelemelerde gerek Yunanistan tarafından gerek Türkiye tarafından Türk malı olan biber gazlarının orada kullanıldığını gözlemledik. Onların üzerine bunların kullanılması da, gerek karşı taraftan gerek bizim tarafımızdan atılan o biber gazları o insanların acılarını daha da artırmıştır ve orada nasıl işkence görüp Yunanistan’dan geri gönderildiklerini de gördük. Bu ortamların hazırlanmaması için göçmenlerin, sığınmacıların insan olduğunu göz ardı etmeden bunun araç olarak kullanılmasından vazgeçilmesi gerekir diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Biz teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Sayın Müdürüm, size de geldiğiniz için teşekkür ediyorum.

Şimdi bu Komisyonumuz, alt komisyonumuz özellikle birkaç dönemdir devam ediyor. Son durumla ilgili, oradaki durumla ilgili kısa bir beyan alalım.

Buyurun.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI RAMAZAN SEÇİLMİŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, kıymetli üyeler; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kısaca, hemen şöyle ifade edeyim: 28 Şubattan 26 Mart tarihine kadar -yaklaşık bir ay boyunca- göçmenler Pazarkule’de biriktiği andan itibaren devletimiz pozitif yükümlülüklerini de göz önünde bulundurarak; güvenlikten sağlığa, temel ihtiyaçlara erişime kadar o bölgede pek çok tedbir almıştır. Yaklaşık 900 emniyet görevlisi, 600 jandarma personeli, 350 sağlık görevlisi ki sağlık görevlileri; 1 acil tıp doktoru, 4 normal doktor ve 1 genel cerrahi uzmanı olmak üzere alanda sürekli 6 doktor, keza pek çok ambulans bulunuyordu. Ve bu süreç boyunca göçmenlerin temel hizmetlere, temel gıdalara erişimi noktasında da gerekli tedbirler alınmıştır. Şöyle ifade edeyim: 29 Şubattan itibaren 1.420 gıda, 288 hijyen, 1.000 içecek, 429 yardımcı malzeme olmak üzere 29 Şubatta 3.137 malzeme dağıtıldı.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bir günde mi?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI RAMAZAN SEÇİLMİŞ – Bu bir günde.

26 Marta geldiğimizde, yine bir gündeki rakamı söylüyorum: 14.442 gıda, 8.082 hijyen, 6.864 içecek, 1.418 yardımcı malzeme olmak üzere -yani battaniden, alta sermeleri için yatağa kadar- 30.806 malzeme dağıtıldı. Toplamda, biz, bu 28 Şubattan 26 Marta kadar 608.575 paket gıda paketi, 127.967 hijyen, 243.699 içecek, 77.644 yardımcı malzeme olmak üzere toplam 1 milyon 57 bin 885 paket dağıttık. Orada bütün tedbirleri aldık. Bizim, orada birkaç günde aldığımız tedbirlerin -Pazarkule’de aldığımız tedbirler dâhil- Yunanistan’ın yıllardır işlettiği Moria Kampı’ndaki şartlardan çok daha iyi olduğunun altını çizmek isterim.

Bunun dışında, yabancılar 26 Martta dağıtıldıktan sonra, Pazarkule dağıtıldıktan sonra 5.848 yabancıyı hem kendi sağlıklarını hem de kamu sağlığını korumak amacıyla geri gönderme merkezlerinde on dört gün karantina altında tuttuktan sonra kayıtlı olanları kayıt illerine ve kayıtsız olanları da kayıt olmak üzere uydu illerimize yönlendirip hepsini kayıt altına aldık ve bu süreçte yine kendilerine ve diğer düzensiz göçmenlere -çünkü covid sürecinde ekonomik anlamda bazı sıkıntılar yaşandı, kendi vatandaşlarımızın yaşadığı gibi mülteciler ve sığınmacılar da zor durumda kaldı- Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğiyle iş birliği hâlinde 73 ilde 9.987 aileye, toplam 48.763 sığınmacıya yardım sağladık; bunlar BMMYK’yle yaptığımız yardımlar. Ve bunun dışında, yine, BMMYK’yla yaptığımız bu yardımlar dışında il göç idareleri, valilikler ve yerel STK’lerle, zor durumda olan pek çok sığınmacıya, mülteciye yardım ulaştırdık.

Bunları kısaca ifade etmek istedim.

Söz verdiğiniz için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU - Şu andaki durum nedir Sayın Müdürüm?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI RAMAZAN SEÇİLMİŞ – Şu anda Edirne Pazarkule’de ya da Edirne’de tabii ki...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU - Covid nedeniyle sınırlar zaten kapalı.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI RAMAZAN SEÇİLMİŞ – Covid nedeniyle sınırlar kapalı. Tüm dünyadaki insan hareketliliği durduğu gibi göçmenlerin ve sığınmacıların hareketliliği de azaldı. Geçen yıl ülkemizde 454 bin düzensiz göçmen yakalanmışken şu anda sadece 62 bin düzensiz göçmen yakalanmış durumda ve...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU - Nasıl? Tekrar eder misiniz?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI RAMAZAN SEÇİLMİŞ – Geçen yıl, 2019 yılında 454 bin düzensiz göçmen yakalanmıştır.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU - İlk altı aylık dönem için mi bu?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI RAMAZAN SEÇİLMİŞ – Bu, tüm yıl için. İlk altı aylıkta ise 126 bindi bu rakam.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU - Şimdi, bu yıl ne kadar?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI RAMAZAN SEÇİLMİŞ – Bu yılın aynı döneminde sadece 62 bin; yüzde 53'lük bir düşüş var. Bu düşüş nedeniyle, covid nedeniyle Edirne'ye yönelik düzensiz göç akımlarında da bir azalma söz konusu Sayın Başkan.

ATAY USLU (Antalya) - Van'da ne oldu dün? Onunla ilgili kısa bilgi verebilir misiniz?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI RAMAZAN SEÇİLMİŞ – Dün Sayın Bakanımızla beraber Van'da ben de bulundum, beraber inceleme fırsatı bulduk; çok trajik bir olay maalesef.

Ülkemiz, hep insani boyutunu konuştuk meselenin ama güvenlik boyutunu da hiç ihmal etmeden düzensiz göçle mücadele etmektedir. 2018 yılında 268 bin olan düzensiz göçmen yakalaması bir yıl sonra, 2019'da 454 bine çıkmıştı ki Van'da 2018'de 20 bin olan düzensiz göç yakalaması geçen yıl 40 bine kadar çıkmıştı. Doğru sınırları ve doğuda aldığımız tedbirler düzensiz göç bağlamında çok önemli.

Tabii, istemediğimiz, trajik bir hadise nedeniyle yaklaşık 55-60 kişinin bulunduğu... Servet Akbaş ve Medine Akbaş isimli 2 şahıs; Servet Akbaş, gemiyi kullanan ve daha önceden de insan kaçakçılığından, göçmen kaçakçılığından suç kaydı olan bir şahıs. Bu Medine Akbaş geminin kuyruk kısmında maalesef; yandan gelen bir dalgayla gemi alabora oluyor ve göçmenlerle birlikte tekne Van Gölü'nde batıyor -muhtemelen kapalı oldukları için- 6 cesede ulaşıldı; hepsi bekâr, yetiştin erkek. Hem enkaza, teknenin enkazına hem de diğer cesetlere ulaşmak için arama çalışmaları devam ediyor Sayın Başkanım.

ATAY USLU (Antalya) - Kapalı bölümdeymiş o zaman kalanlar öyle mi?

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI RAMAZAN SEÇİLMİŞ – Kapalı bölümde olduğu değerlendiriliyor Sayın Vekilim.

ATAY USLU (Antalya) - Muhtemelen denizin altındalar, gölün altındalar.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI RAMAZAN SEÇİLMİŞ – Arz ederim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU - Peki, çok teşekkür ediyorum.

Radiye Hanım son cümle olsun, bitirelim lütfen, buyurun.

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) - Peki, teşekkür ederim Başkanım.

Ben de kayda girmesi adına yeniden tartışma çıkmasın diye cevap vermeyeceğim ama bir şeyi çok önemsiyorum. Biz o gün oraya giderken siyasi kimliklerimizi bırakarak, insani değerlerimizi giyinip orada bir rapor çalışması yaptık. Konuşmacılarımız bir şeyin altını çizdiler, ben de öyle düşünüyorum; “Nefret suçu” diye yeni bir suç artık literatüre girdi ve bunun üzerine yapıyoruz ama bunların sebebini de oturup düşünmemiz gerekiyor.

Şimdi, bu göçmenlere artan saldırıların altı çizildi, burada göçmenlerden, sığınmacılarımızdan daha çok aslında bizim söylemlerimizin, özellikle siyasi partilerin genel başkanları, milletvekilleri, belli seviyede olan kişilerin söylemlerine dikkat etmesi gerektiğine inanıyorum çünkü öyle söylemler konuşuldu, yapıldı, sosyal paylaşımlar yapıldı ki hatırlamak gerekirse, işte “Bizim çocuklarımızın işleri onlara veriliyor.” “Üniversiteye sınavsız giriyorlar.” “Maaş alıyorlar.” gibi söylemler bu nefret suçlarının zeminini oluşturuyor, bu saldırıları artırıyor. Bunu da ifade etmem gerektiğini düşünüyorum. Aynı zamanda bu, ülkemizin karnesine de bir eksi olarak yazılıyor; bunu da düşünerek, Türkiye'mize bırakacağımız bir medeniyet mirasında da bir kara leke oluşturmaması gerektiğini düşünerek sözlerimi bitirmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Kim isterse istesin bundan sonra söz vermeyeceğim.

Buyurun.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI RAMAZAN SEÇİLMİŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Vekilimiz ifade ettiler, o yüzden bilgilendirmek istedim. Bu Yunanistan’ın yaptığı eylemlerle ilgili olarak, “AİHM sürecinde mutlaka bu göçmenlere destek verilmesi gerek.” diyorsunuz, bu, çok önemli bir husus. Biz de Pazarkule’de bulunduğumuz süre zarfında bu husus üzerinde önemle durduk.

Yaklaşık 25 sığınmacının muvafakatnamesi alınarak 13 tanesini İstanbul Barosu, 12 tanesini de Edirne Barosu takip ediyor, bazılarının AİHM süreçleri de başladı, davalar açıldı. Hayatını kaybeden, özellikle Muhammed Gülizar, Pakistanlı ve Muhammet Araf, Suriyeli vatandaşın yakınlarının muvafakatnamesi alınarak dava açıldı.

Burada özellikle bir hususu daha ifade etmek istiyorum: Biz burada İstanbul Barosu ve Edirne Barosuyla iş birliği içerisinde gerekli bilgi ve belgeleri de sağlayarak bu insanlara hukuki destek sağlarken, benzer başvuruları Yunanistan’dan da yapmak istedik. Bu başvuruları yapmakta çok zorlandığımızı, hem oradaki sivil toplum kuruluşlarının hem insan hakları savunucularının yıldırıldığını, sindirildiğini ve bu konuda sadece bir başvuru yapabildiğimizi de ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Biz teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, böylelikle müzakeremizi tamamladık.

Şimdi, tabii, muhalefet şerhlerinin bir kısmı geç ulaştı ve değerlendirmeler dikkate değer değerlendirmeler. Onun için ben muhalefet şerhlerinde gerçek anlamda konuya matuf olarak yapılan eleştiriler ve uyarıların da bizim için önemli olduğunu, değerli olduğunu ifade edeyim. Sayın Tanal, bu manada size teşekkür ediyoruz ihtirazi kayıtlarımız olmakla beraber.

Dolayısıyla Komisyon raporunu redaksiyon yetkisiyle birlikte oylarınıza sunmak istiyorum.

Redaksiyon yetkisiyle birlikte Komisyon raporunu oylarınıza sunuyorum arkadaşlar: Kabul edenler...Kabul etmeyenler...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İhtirazi kayıtlı, şerhlerle beraber.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU - Peki, çok teşekkür ediyorum.

Rapor kabul edilmiştir.

Bu vesileyle toplantımız tamamlanmıştır. Toplantıyı kapatıyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

Kapanma Saati: 12.39

